

Samoiro piquëran Tapi hua'anëntërinso'

Saono tēpapiso' Tapi natantërinso'

1 ¹Tapiso' sontaronēnpitarē chachin amaricoro'sa ahuërin. Ahuëra-huatona canapi. Inapoaso', Saono cara hui'ninpitare chachin nani tēpapi-nahuë', co nitochátërarinhüë'. Inaso', sontaronēnpitarē chachin Sicaraco ninano itopiquë ya'huëpi. Ahuëtopi quëran canquitona', nani cato tahuëri inaquë ya'huërapì.

²Tahuëririnquë a'nara hui'napi canquirin. Saono sontaronēnpitarē chachin ya'huëpi quëran canquirin. A'morinso nioshatërin. Naporahuaton, motëonta mo'shiquë nisë'momotorin. Sëtërinso' nitotai marë' naporin. Canqui-rahuaaton Tapi notënanquë noya nicaton isonin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshomarin. ³Naporo' Tapiri natanin:

—¿Intohuaranta huë'saran? itërin.

—Huiristino'sari israiro'sa ya'huëa-piquë ya'huëaso' ahuëquipì. Caso nipi-rinhüë', cha'ërahuë', itërin.

⁴—¿Ma'ta onpopi? ¡Sha'huitoco canta nitochi! itërin Tapi.

—Huiristino'sari ahuërahuachinara, israiro'saso ta'api. Napoaponahuë', notohuaro' Israiro sontaro'sa chiminpi. ¡Saononta Conatanë chachin tēpapi anta! itërin hui'napi.

⁵—Saono, hui'ninë chachin chimin-piso': ¿Onpo nitotërantat? itërin Tapi.

⁶—Quiripoa motopiquë topinan pa'sá-porahuë', Saono quënanahuë. Nansanën

paquëaton yachiminárin. Huiristino sontaro'sari ohuanpi ni'ton, naporin. Huiristino sontaro'santa ahuëtacaso toronano'saquë ya'caritërapì. Cahua-rioro'saquë pa'pisopitanta', naporapi. ⁷Naporo chachin tahuëërerahuaton quënaninco. Përápachincora: “¿Ma'ta nohuanteran nica'huaso'?” itërahuë. ⁸Napotohuatora, inaso nataninco: “¿Ma piyapinquëta quëmaso'?” itërinco. “Caso amaricoco,” itërahuë. ⁹Naporo' inaso', manóton tēpa'huaso' camairinco. Nani yachimiánpaton napotërinco. ¹⁰Napotohuachincora, tēparahuë. Co onpo nanpichináchinhüë' nitopiso' nicato, napotërahuë. Inapotato yancorinso', a'sontanparinso', inapita matërahuë. Quëmaso' hua'anëhuënuquën ni'ton, quëshinta'huanquënso marë' matërahuë, itaantarín hui'napi.

¹¹Ina natanaton, Tapiso sontaronēnpitarē chachin a'mopiso oshapi. Sëtopiso' nitotai marë' napopi. ¹²Saono, hui'ninë chachin chiminpi marë' oshaapona pochin na'nërápi. Israiro sontaro'santa canapiso' yonquiatona napopi: “Israiro sontaro'saso', Siniro sontaronēnpita nipirinahuë', canapi,” ta'tona', na'nëpi. Inapoatona i'huaraya huarë' coshatopi.

¹³Ina quëran Tapiriso' nanan quëna'pi natanapon:

—¿Intoparanta quëmaso'? itërin. Itohuachina:

—Caso nishaco. Amaricoco ta'a, itërin.

¹⁴—Siniroori chachin copirno nicacaso marë' huayoninso tēparan. ¡Ina tēpaton

pa'pi co noyahué! ninan! itaantarin Tapiri chiníquén nontaton. ¹⁵ Napotahuaton a'nara piyapinén përarin. Hué'pachina:

—¡Tëpaquë! itërin. Napotohuachina, inariso tëparin. ¹⁶ Ina chiminaso!, Tapiri itapon:

—Quëmaora tëhuënénquë chiminaran: “Siniorori copirno huayoninso! tëparahuë,” tënanso marë! nina'intëran, itërin.

**Saonoco!, Conatanco!,
inapita yonquiaton Tapi
na'nëton oshaarinso!**

¹⁷⁻¹⁸ Naporo tahuëri Tapiso!, Saonoco!, Conatanco!, inapita yonquiaton oshaarín. Naporahuaton Cota huënton israiro'sa nitotacaiso marë! a'chintacaiso camaitërin. Ina chachin noya nina'pi itopisonta quiricaquë ninshitërinso ya'huëárin. Iso pochin acorin:

¹⁹ “¡Ma'huántacha israiro'sanpoa ninëhua paya!

¡Hua'anënpoopita chachin nipi-rinahuë!, nani tëpapi!

Motopinënpoopitaquë napotopi ta'a. ¡Chiníquén cancantopir-inahuë!, nani tëpapi!

²⁰ Amana Cato ninanoquë ina nanan sha'huicosohuë!

Asocaron cachiro'saquënta!, ama ina nitochinasohuë!

Huiristino sanapi'sa nitotatona capa cancantohuachina!

Inpio sanapiro'sa niponarihuë!, capa cancantohuachina!

²¹ Quiripoa motopiro'sanquëma!, carima ama huachi noya ya'huëcamaso marëhuë! sha'huichinquëma!:

Ama huachi canpitataquë o'naton shipichinquëmasohuë!

Ama poroncayo tëranta inapochinquëmasohuë!

Inaquë na'a israiro'sa tëpapi.

Chiníquén cancantopisopita hua'ano'sa nisapirinahuë!, napotopi.

Iscotonëna to'pi to'pitërëso pochin nitopi.

Inaquë chachin Saono iscotonën huënarachantërinso!, sacorin huachi.

²² Saono, Conatan, inapitaso ahuë-tapona pa'pachinara, co topinan ayaimapihuë!

Sahuëninëna quëran inimicoro'sa tëpai huarë! huënantapi. Shinërënénaquënta tëpai huarë! huënantapi.

Chiníquén cancantopisopita nipirinahuënta!, co oshatopihuë! tëpaona!

²³ Saono, Conatan, canpitaso nosororainquëma!

Noyanquëma nil'ton, ya'ipicoi nosororainquëma!

¿Nanpipoma co nia'poramahuë! pora?

¿Chiminamaquënta co nia'poramahuë! pa'?

¡Panca oniano'saso! yanponpachinara, chiníquén pa'pi!

¡Canpitaso napoaponahuë! ta'ahuatamara,

inapita quëran chini chiníquén pa'nama!!

¡Pa'piniro'santa!, chiníquëno'sa!

Canpitaso napoaponahuë!, chini chiníquëno'sa ninama!

²⁴ Israiro sanapi'sanquëmanta!, Saono yonquiatoma na'nëco!

Ina copirno nicapon ma'huanama! Ma'maro në'mëtë pa'ton

nininquë a'mopitëramama!

Noya noya rino pi'shi quëran nipiso!, a'morama!

Oro quëran nipisopitanta!, nita-pamaso marë! pa'anama!

¡Inapitaso pa'ton nipirinhüè',
naporama!

²⁵ ¡Chiníquën cancantopirinhüè',
nani tēpapi!

Niahuēpiqué chachin nani
tēpapi ta'a.

Conatanochi motopiro'saquē
tēpapi.

²⁶ ¡Quēma marē' pa'pi sētērahuē
ta'a!

Quēmaso' iyahuēmiáchin
pochin ninan.

Nanpisēnquën noya noya nipa-
yarē'.

Sanapiso' quēmapi chinpitohua-
china, pa'pi nosororin.

Quēmaso' inapita quēran na'con
na'con nosororanco.

²⁷ ¡Chiníquën cancantopirinhüè',
nani tēpapi!

Hua'anēnpoapita ahuētai marē'
nisha nisha ohuarapi.

Napopirinhüè', inimiconēn-
poapitari nani acopitopi
huachi," tēnin oshaaton.

Cota huēnton copirno Tapi acopiso'

2 ¹Ina piquēran Tapiso', Sinioro
natanapon:

—Cota huēnton no'panēnquē na'a
ninanoro'sa ya'huērin. ¿Noya ina
ninanoro'saquē paca'huaiso' to? itērin.

—Noya paquē', itērin Siniorori.

—¿Inso ninanoquēta pa'i? taantarín
Tapi.

—Iporon ninanoquē paquē', itaan-
tarín Siniorori.

²Inari napotohuachina Tapiso',
sa'inpitarē chachin inatohua pa'nin.
Sa'inpitaso' a'nara Ainoama itopí.
Inaso', Quisiroquē ya'huērin. A'nanta',
Apicaíro itopí. Inaso', Naparo itopí-
sori ayananpirinso'. Naparocoso',

Caromiroquē ya'huērin. ³Sontaronēn-
pitanta', sa'ina hui'ninpitare chachin
imapi. Inapitaso napopinchin Ipronquē
ya'huēconpi. A'naquēonta', ina ya'cari
ninanoa'huaro'saquē ya'huēconpi.

⁴⁻⁵Ina piquēran Cota huēnton quē-
mapi'sa Ipronquē niyontonpi. Tapinta
ina huēnton quēmapi ni'ton, copirno-
nēna nicacaso marē' inaquē acopi.

Capisi ninano Carata parti ya'huērin.
Inaquē ya'huēpisopitari Saono noso-
roatona pa'pitopiso', Tapi natantērin.
Ina natantaton, inapita sha'huitacaiso
marē' comisiono'sa a'parin. Iso pochin
ta'caiso' a'parin: “Saonoso' copirno-
nēnpoa ni'ton, ina na'con nosoroatoma
pa'pitērama'. Ina marē' canpitanta
Sinioro chachin catahuainquēma'. ⁶Napo-
rahuaton nosoroatēnquēma no'tēquē-
náchin catahuainquēma'. Naporamaso
marē' carimanta', noya nicatēnquēma
nosoroaranquēma'. ⁷Napoaton iporaso',
canpitanta chiníquën cancantoco'.
Saonoso' nani chiminin. Ina chimin-
pirinhüè', Cota huēnton israiro'saso',
copirnonēna nica'huaso marē' nani
acorinaco. Canpita topatamaso', nani-
tērahuē copirnonēma ya'cona'huaso',
tēnin Tapi,” itopí.

Ya'ipi israiro'sa copirnonēna nicacaso marē' Tapi ya'coninso'

5 (Cota huēnton israiro'sa copirno-
nēna Tapi ya'conin. Ina piquēran
Iso-posi itopiso' a'napita israiro'sa
copirnonēna nicacaso marē' ya'conin.
Inaso', Saonoco' hui'nin. Sontaronēnpita
hua'anēnso', Apiniro itopí. Ya'huēre'
Tapi sontaronēnpita hua'anēnta', Coapo
itopí. Inapitaso' hua'qui niahuēpi.
Napoín quēran Iso-posito', cato piya-
pinēnpitari tēparin.)

¹Ina piquēran, ya'ipi Israiro ansia-
noro'sa Ipronquē pa'pi. Inaquē Tapi

quënanconahuatona', itapona': "Canpoaso', israiro'sanpoaráchin. ² Saono'ton copirnonënpoa ya'conin. Napoaponahuè', naporo quëran huarè' quëmari Israiro sontaro'sa camairan. Ahuëtacaiso marè' quëpahuatana, quëmari chachin quëantaran. Naporahuaton Siniro chachinta', nani sha'huitërinquën copirnonëhuëi nica-maso marè'. Ohuicaros'a hua'anëni a'pairinso pochin nitancoiso marè' nani acorinquën," itopi. ³ Inapoatona ya'ipi Israiro ansianoro'sari Tapi Ipronquë nontoonpi. Napotohuachinara inarinta', "Sinioronta ni'sárinco ni'ton, noya camaitarahuë," itahuaton inapitarè' anoyatërin. Napohuachina, inapitasa ya'ipi israiro'sa copirnonëna nicacaso marè' acopi huachi.

⁴ Cara shonca pi'ipitasa' copirno ya'conarin. Ya'ipiya quëran catapini shonca pi'ipi copirno ninin. ⁵ Ipronquë'ton ya'conaton, Cota huënton israiro'sa hua'anëntërin. Canchisè pi'ipi miria inaquë hua'anëntërin. Ina quëran ya'ipi israiro'sa hua'anëntohuachina, cara shonca cara pi'ipi hua'anëntërin. Quirosarin ninanoquë naporin.

**Quirosarin notënanquë
noyá niacorapipirinahuë',
Tapii minsërinso'**

⁶ Onporahuatonsona Tapi Quirosarin ninanoquë hua'anëntërinso', sha'huichinquëma': Inaso', sontaronënpitarè chachin Quirosarinquë ya'huëapon pa'nin. Ina notënanquë quiposoro'sa noyá niacorapitona ya'huëpi. Inapita ahuëcaiso marè' Tapiso' sontaronënpitarè chachin paaparin. Ina ni'sahuatona', inapitasa yonquinëna quëran: "Co onporonta Tapi ya'contarinpoahuë'," topi. Napoaton nocanatona nanan a'patopi:

"Co onporonta quëmaso' ninanonëhuëiquë ya'conaranhuë'. Somarayaro'sa', sonpacharo'sa', inapitaráchin iso ninano a'paiapirinahuë tëranta', co napoaranhuë ta'a," itopi. ⁷⁻⁹ Naporo' Tapiso' sontaronënpita itapon: "Quiposoro'sa ahuëcamaso marè' isopoco': Yaya'conpatama', i'sha ninanoquë ya'conintaquëchin ya'conacamaso ya'huërin. Nani ya'conpatama', somarayaro'sa', sonpacharo'sa', inapita quihuitërinacoso' tëpaco'. 'Inapitari tëranta ya'copiapon,' topiso marè' inapita pa'pi co quë'yarahuë'," tënin. Napoaton piyapi'sa nonpachinara napopi: "Somarayaro'sa', sonpacharo'sa', inapitasa', co onporonta Siniro pëinënquë ya'conaponahuë'," topi. Inapotaton Tapiso' sontaronënpitarè chachin quiposoro'sa ya'contatona ahuëpi. Nani canarahuatona inaquë ya'huërin. Napoaton inaso ninano': "Tapi ninanonën," itopi anta'. Oshaquë-ranchin Quirosarin co pairahuanhuë' nininsonta apairatërin. No'pa' pa'pipi quëran apairatërinso', pëinënquë'pa' huarè' nanirin.

**Iran itopiso' copirnorin,
Tapi catahuarinso'**

¹⁰ Tapiso' aquë aquëtë chiníquën nanantarin. Siniorori catahuarin ni'ton, naporin. Inaso' Yosè ya'ipi nanitaparin. ¹¹ Napoaton Tiro copirno Iran itopisori, piyapinënpita hua'ano'sa nininso' a'patiirin. Nontè camayoro'sa', na'pi camayoro'sa', inapitanta a'patiirin. Inapitari pëinën nitacaiso marè' nonara nontè quëpatopi. ¹² Inapotohuachinara Tapi tapon: "Siniro chachin Israiro copirno nica'huaso marè' acorinco. Ya'ipi israiro'sa nosoroaton, noya noya hua'anënta'huaso catahuarinco," tënin yonquinëquë.

**Tapi Quirosarinquë
hui'nahuaantarinsopita**

(Tapiso' Ipronquë hua'anëntapon pochin, saota hui'ninpita quëmapi'sa ya'huëtërin.)

¹³Ina quëran Quirosarinquë ya'huëcaso marë' pa'pachina, na'a sanapi'sa maantarin. Inaquëpitanta hui'nahuanpachina, aquë aquëtë hui'ninpita quëmapi'sa, sanapi'sa, ya'huëtaantarin. ¹⁴⁻¹⁶Hui'ninpita inaquë hua'huatopisopitaso', isopita: Samoa, Sopapo, Natano, Saromon, Iparo, Irisoa, Nihuico, Cahuia, Irisama, Iriata, Irihuirito, inapita. Ya'ipi inapitaso', quëmapiráchin nipi.

Huiristino'sa Tapiri minsërinso'

¹⁷Tapi ya'ipi israiro'sa copirnonëna nicacaso marë' acopi. Ina acopiso', huiristino hua'ano'santa natantopi. Napoaton sontaronënapita ayontona-tona', ina yonicaiso marë' paapapi. Tapiso' ina nitotaton, sontaronënpitarë chachin motopi nanino'saquë na'picaiso marë' pa'pi. ¹⁸Huiristino'saso huë'sahuatona', Nihuaimo motopiana itopiso' hua'anëntiipi. ¹⁹Napoaton Tapiso' Siniro natanin:

—¿Huiristino'sa ahuëca'huaso marë' pa'i? ¿Quëma catahuaponco inapita minsëa'huaso' to? itërin. Napotohuachina, inariso itapon:

—Paapaton ahuëconquë'. Carinquën catahuanquën inapita minsëamaso', itërin.

²⁰Naporo' Tapiso', sontaronënpitarë chachin a'na no'paquë canconpi. Inaquë israiro'saso ahuëtatona', huiristino'sa canapi. Napoaton Tapi tapon: "I'sha paquiitohuachina ihuairin. Inapochachin Siniro catahuarinco ni'ton, inimicoro'sa ya'contato ahuërahuë," tënin. Napoaton ina no'paso nohuitaton:

Paaro-pirasin itërin. ²¹Huiristino'saso', co ahuantatonaraihuë', ta'api. Ta'atona mamanshinënapitanta patopi. Patohuachinara Tapiso' sontaronënpitarë chachin inapita mapi.

²²Napotopirinahuë', huiristino'saso naquëranchin huëantapi. Huë'sahuatona', Nihuaimo motopiana hua'anëntiantapi. ²³Napohuachinara Tapiso', naquëranchin Siniro nataantarin. Natanpachina Siniorori itapon:

—Ama notënan quëran ahuëconcoso-huë'. Conitahuaton, pinëna parti quëran ahuëconco'. Parsamo nararo'sataquëchin canconpatama', inaquë ahuëtoco'. ²⁴Ina nararo'sa hui'nimotënquë piyapi'sa iratërinso pochin natanarama'. Ina natanpatama', ahuëtoco'. Cá chachin quëchitato huiristino'sa tiquiarahuë. Ina nitotamaso marë' ina pochin natanarama', itërin.

²⁵Siniorori camairinso chachin Tapiso' ninin. Inapoatona huiristino sontaro'sa canapi. Capaon quëran Coisiri ninano itopiquë huarë' canapi.

**Siniororë anoyatopiso
caponen Tapiri yaquëparinso'**

6 ¹A'na tahuëri Tapiso' sontaronënpita ayontoantarin. Ya'ipi Israiro huëntono'sa quëran huayonaton, cara shonca huaranca ayontonin. ²Inapitarë chachin Quirosarin quëran pa'nin. Pa'sahuatona', Quiriato-quiariomquë canconpi. Inaso ninano', Paara itopi anta'. Cota huënton no'panënaquë ya'huërin. Siniororë anoyatopiso caposen macaton Quirosarinquë quëpacaso marë' inatohua pa'nin. (Israiro'saso', Siniro ya'ipi nanitaparinsó chinotopi. Ina caposo a'tanamënquë, Siniroso hua'anëntërinso shiranën ya'huëtërin. Cato quiropino'sa nonanpiso' huáncana ya'huërin.) Ya'huërinso ninanoquë accaso marë' Tapiri yaquëparin.

³⁻⁴Apinatapo itopisoso', motopia'hua hui'nimotën'pa' pëinën ya'huëtërin. Inaquë canconahuatona', a'naquëni Siniororë anoyatopiso caposonën ocoiconpi. Ina quëran nasha toronan nininquë a'mitëpi. Cato torori ina toronanso' ohuarararin. Apinatapo hui'ninpitari ótëërapí. Inapitaso' Aiyo, Osa, inapita. Aiyoso', quëchitërarín. Osaso', piquëran pa'sarin. ⁵Tapiso', a'napitarë chachin imatona', cantararapi. Nansararapi. Ya'ipi cancanëna quëran naporarapi. A'naquën nisha nisha nininsopita pi'nirararapi: Arpa, nisha quitara, pantirita, pirinan, hua'na shari shari, inapita pi'nirasoi', naporarapi.

⁶Nacon itopiso' trico to'norarinquë canquiasoi chachin tororo'saso', i'paconpi. Ina nicaton Osaso', Sinioro caposonën pitë pitëëarin: "Anotarin," ta'ton naporin. ⁷Siniororiso napoaponahuë', naporinso marë' Osa pa'pi no'huirín. No'huiton inaquë chachin tëparín. Caposonën pirayan anotaton chiminín. ⁸Ina nicaton Tapinta pa'pi no'huitërin. Siniorori Osa tëparinso marë' naporin. Napoaton ina ro'tëso' apoyatërin: "Piriso-osa"^a itërin nohuitaton. Napoaton iso quirica ninshitasoco huarënta', ina chachin ina no'pa' nohuitapi. ⁹Naporo tahuëri Tapiso' Sinioro pa'pi të'huatërin. Të'huataton chiníquën nonin: "¡Siniororë'quënpoa anoyatërehuaso caposonën co onporo quëpa'huaso ya'huërinhuë'!" tënin. ¹⁰Co huachi quëpachínáchinhuë' cantataton, piyapínënpita camairín: "Opito-itomo itopiso' pëinënquë'pa' acoonco'," itërin. Opito-itomoso', huiristino quëmapi. Cato ninanoquë ya'huëpirinhuë', iporaso' israiro'sa yacaparín.

¹¹Tapí camaitohuachina, piyapínënpitaso ina inachachin nipi. Cara

yoqui Opito-itomo pëinënquë Sinioro caposonën ya'huërin. Inaquë ya'huëhuachina, Siniorori sa'in, hui'ninpita, inapita catahuamiatërin.

**Sinioro caposonën
Quirosarinquë
quë'cancontapiso'**

¹²A'naquën israiro'sari Tapi sha'huítopi: "Sinioro caposonën Opito-itomo pëinënquë acoran ni'ton, Siniorori ina catahuamiatërin. Quëmopinënpita, ma'shanënpita, inapita catahuamiatërin," itopi. Ina natanaton, piyapínënpitarë chachin pa'nin. Capa cantataton Opito-itomo pëinën quëran ocoirin. Ocoirahuaton Quirosarinquë quëparín. ¹³Sinioro caposonën pitënpisopita pa'sapi. Saota achiíchin paasoi', Tapiso a'nara toro Sinioro marë' atëpatërin. A'nara carnironta', amoshin nininso ina marë chachin atëpatërin. ¹⁴Tapiso', a'nara ipoto rino pi'shi quëran nipiso' a'morín. Ina a'mosahuaton ya'ipi cancanën quëran Sinioro marë' nansaraarín. ¹⁵Sinioro caposonën quëpapisopita ca'tanpisopitaso', capa cantatona': "Yai, yai," charapi. Tapinta napórarín. A'naquëonta', tronpitaro'sa pihuiraaipi.

¹⁶Sinioro caposonën Quirosarinquë quë'canconpi. Napohuachinara, Saonoco' hui'nin Micaro itopisoso', huintananën quëran nocotiirín. Nocotopirinhuë', so'inso' nansaton pashi pashitëriarín. Sinioro chinotaton napóriapirinhuë', inariso' co yainyántërahuë', ni'nin. ¹⁷Co'huara Sinioro caposonën maconchátërasoihuë', Tapiso' piyapínënpita camairín: "Sinioro caposonën acocaso marë' në'mëtë pëi nitatoma', ótëncó'," itërin. Napotohuachina piyapínënpitaso',

^a6.8 *Pirisi-osaso'*: Osa pë'sarapiquë tapon naporin.

ina inachachin nipi. Napoaton Sinioro caposonën pitënpi quëran canquihua-chinara, inaquë acoonpi. Naporahuaton Tapiso' Sinioro chinotacaso marë' ma'sharo'sa yo'nin. Corto hua'ano'sari tēpatona a'naquën oshanën marë' ya'ipi ahuiquitopi. A'naquënso nipirinhüë', nanan anoyatopiso marënta', tēpapi. ¹⁸Nani inapita Sinioro marë' ahuiquitohuachinara, ya'ipi israiro'sa itapon: "Sinioros' ya'ipi nanitaparín. Inari chachin catahuaráponquëma ni'ton, nóya ya'huëarama!" itërin. ¹⁹Inapota-huaton a'naya a'naya pan quëtëra'piarín: A'nara pan mia. A'naso' pan pochin tatiro^b quëran nipiso'. A'nanta', opa ayanitopi quëran nipiso'. Quëmapi'sa', sanapi'sa', quëtëra'piarín. Ina piquëran ya'ipiya ya'huëpi'pa' panantapi.

²⁰Tapinta pëinënquë pa'sahuaton, sa'inpita, hui'ninpita, inapita nontoonin. Micaroriso nipirinhüë', nacapirahuaton itapon:

Quëmaso' Israiro copirnonquën nipiranhüë', co taparohuanhuë' ninan. Piyapinēnpita quëmapi'sa', sanapi'sa', inapita ni'tonēnquë nansaton naporan, itërin. ²¹Sa'ini napotohuachina, inariso itapon:

—Tëhuënchachin mini nansarahüë. Napoaporahuë Sinioro chinotato naporahuë. Tataparín ya'huërënamën israiro'sa hua'anënta'huaso marë' ina huayoninco. Ya'ipi quëmopinēnpita ya'huërënamën huayoninco. Napoaton ina chinotato caso nansarahüë. ²²Iporaso' pi'pian nansarahüë. A'na tahuëriso na'con na'con nansahuatonta', noyatapon. Inaporahuëso marë': "Co taparohuanhuë' ninan," itëranco. Napopiranhüë tēranta', piyapinēnhüëpita sanapi'sa' nipsisopitaso',

noya ni'sarinaco, itërin. ²³Naporinso marë' Micaroso', co hua'huana'pihuë' quëparitërin.

Yosë Tapirë' anoyatërinso'

7 ¹Tapi copirno ni'ton, pëinënquë ya'huëaton camaitarin. Siniorori catahuarín ni'ton, co huachi inimicoro'sari ahüëcaiso nohuantopihuë'. ²A'na tahuëri inaso', pënëntona'pi Natan itopiso' nontaton itapon:

—Ni'quë'. Caso nonara nontë pëiquë noya ya'huërahuë. Sinioro caposonënso nipirinhüë', topinan nē'mëtë pëiquë ya'huëarin, itërin. ³Napotohuachina Natani itapon:

—Ina pëinën yanitohuatan, nitëquë'. Sinioro catahuarararinquën, itërin.

⁴Napotopirinhüë', naporó tashi chachin Siniorori ya'notaton itapon: ⁵"Paaton piyapinēnhüë Tapi, yonquirahuëso sha'huitëquë': 'Pëi ya'huëca'huaso marë', co quëma nitarancohuë'. ⁶Israiro'sanquëma Iquipito quëran ocoiranquëma'. Naporó quëran huarë' ipora huanta co pëimiauquë ya'huërahuë. Topinan nē'mëtë pëiro'saquë itohua itohua ya'huërahuë. ⁷Ca nohuanton israiro'sa a'paicaso marë' hua'ano'sa acorahuë. Co inso hua'an tēranta', natanahuë nonara nontë quëran, pëi nitiincoso!'

⁸Napoaton piyapinēnhüë Tapi sha'huitëquë': 'Sinioro ya'ipi nanitaparínso napotërinquën: "Quëmaso' hui'napitapon co máquënquënhüë' ninan. Ohuicaro'sa a'pairapiranhüë', carinquën ocoiranquën. Piyapinēnhüëpita hua'anëntamaso marë' acoranquën. ⁹Intopa tēranta pa'nanquë, carinquën ca'tanatënhüë catahuaranquën. Inimiconēnpita chinitopirinhüënhüë', carinquën catahuaranquën inapita tiquicamaso'. Ca nohuanton

^b6.19 *Tatiroso'*: O'yapi pochin nininso'.

sacóshin nahuinan. Chiníquën nanan-topisopita pochin quémanta nahuinan. ¹⁰Naporahuaton, canpita ya'huëcamaso marë' no'pa' taparahuë. Inaquë ya'huëcamaso marë' acoranquëma'. Isëquëso', co insonta apiponquëmahuë'. Co noyahuë' nipsisopita co aparisitapon-quëmahuë'. Shimashonëmapitaso' iso Canaan no'paquë ya'nán ya'huëapona', aparisitopi. Canpitaso ipora co huachi inapotarinëquëmahuë'. ¹¹Naporo tahuëri'saso', israiro'sanquëma catahuaimaso marë' nisha nisha hua'ano'sa acorahuë. Quémanta carinquën catahuanquën inimiconënpita minsëamaso'. Ya'ipi inapita quëran nicha'ëranquën. Naporahuaton ca nohuanton quëmá quëran pipipisopitanta', israiro'sa hua'anëntápona'. ¹²A'na tahuëri chiminpatan, a'nara hui'nán copirno nicacaso marë' acoarahuë. ¹³Ina huachi pëinëhuë nitarinco. Ca nohuanto ina ya'conaton, hua'anëntomiatapon. ¹⁴Inaso', hui'nahuë pochachin ni'sarahuë. Inanta', pa'pin pochachin ni'sarinco. Inaso' tëhuëpachin, ana'intatë huihuirëso pochin nitarahuë. Quëmapi'sa hui'nina nosoroatona pënënpiso pochin nitarahuë. Ina quëran pipipisopitanta copirno ya'compachina', ina pochachin nitarahuë. ¹⁵Napotaporahuë', inapitaso co a'pomiatarahuë'. Saonoso' tëhuërinso marë' a'pomiatërahuë. A'pomiatato, ina ya'huërenamën quëma acoranquën. Inapitaso', co ina pochin nitarahuë'. ¹⁶Quëmá quëran pipipisopita cari a'pairápo. Napoaton inapitaráchin piyapinëhuëpita copirnonëna ya'conapona'. Ca nohuanto inapitaso copirno ya'conatona', hua'anëntápona'. Co nisharo'sari hua'anëntarinhuë', tënin, itëquë', itërin.

¹⁷Napotohuachina, Nataniso' inachachin Tapi sha'huitërin. ¹⁸Naporo' inaso',

Yosë caposonën acopiso' në'mëtë pëiquë ya'conin. Ya'conaton iso pochin Sinioro nontërin: "Sinioro. Quëmaso Yosënquën. Chini chiníquën nanantëran. Caso co máquëncohuë'. Quëmopinëhuëpitanta', co máquëno'sahuë'. Napoaton israiro'sa copirnonëna nica'huaso' co inashitërahuë'. ¹⁹Quëmaso Sinioro, Yosënquën. Chini chiníquën nanantëran. Co copirno nica'huaso' inashitopirahuë', acoranco piyapinënpita hua'anënta'huaso marë'. Naporahuaton cá quëran pipipisopitanta piyapinënpita hua'anëntacaiso marë' acoaran. ¡Co inso piyapi tëranta', quëma pochin nininhuë'! ²⁰Quëmaso Sinioro, Yosënquën. Chini chiníquën nanantëran. Co huachi nanitërahuë' ma'sona ita'huanquënso'. Caso piyapinëncó. Noyá nohuitëranco. ²¹Quëmaso' Sinioro, pa'yapiro nininso' nicaton catahuaancoso yonquiran. Cá quëran pipipisopitanta', ina chachin nitaran. Quëmaora nohuanton inapocaso yonquiaton nitota'huaso marë' sha'huitëranco. ²²Quëmaso Sinioro, Yosënquën. Chini chiníquën nanantëran. ¡Ma nóyacha quëmaso' ninan paya! Shimashonëhuëpita yásha'huitërinaco: 'Co insonta ina pochin ya'huërinhuë'. Co a'na Yosë tëranta ina pochin nininhuë', itërinaco. ²³Israiro'sacoiso', piyapinënpitaco. Nishatërai ni'ton, co a'na nacion tëranta quiya pochin ya'huërinhuë'. Iquipito quëran nicha'ërahuatoncoi, hua'anëntërancoi. Nisha nisha nacion'sa isëquë ya'huëpirinahuë', ocoiran. Inapitaso' nisha nisha mamanshi moshapirinahuë', napotëran. Huëhuëpiro nitaton ocoiran ni'ton, sacóshin nahuinan. ²⁴Israiro'saco hua'anëntápancoiso marë' naporan. Napoaton quëmaso' Sinioro Yosënhuëinquën nisaran. ²⁵Inapoaton quëmaso', sha'huitërancoiso'

yonquiráquë!. Ama naniantëquësohuë!. Cá quëran pipipisopitanta copirno ya'compachina, sha'huitërancoso chachin nitëquë!. ²⁶Quëmaso' Sinioro ya'ipi piyapi'sa noya nicatënën pa'ya-chinën. Nontohuachinën napo'ina!: '¡Quëmaso Sinioro ya'ipi nanitaparan! ¡Israiro'sa Yosënëquën. Inapita noya a'paiton catahuan! Tapiso' quëma piyapinën ninin. Ina quëran pipipisopitanta copirno ya'compachina', noya hua'anëntomiachina!. Quëmari chachin inapita a'paiquë!', ichinën. ²⁷Quëmaso' Sinioro ya'ipi nanitaparan. Cá quëran pipipisopitaráchin copirno ya'conacaiso', anitotëranco. Napoaton piyapinëncó nipirahuë!, nanitërahuë iso pochin nonta'huanquënso!: ²⁸Quëmaso Sinioro, Yosënëquën. Chini chiníquën nanantëran. No'tëquënáchin nonan. Caso piyapinëncó nipirahuë!, na'con nosoroatonco catahuancoso sha'huitëranco. ²⁹Sha'huitërancoso chachin nipachin, cá quëran pipipisopita copirno ya'compachina, catahuaquë!. Inapotaton noya a'paiquë!. Quëmaso Sinioro, Yosënëquën. Chini chiníquën nanantaton, nani sha'huitëranco. Napotërancoso chachin, inapitaso nitaran ni'ton, noya hua'anëntapona!" itërin.

Tapiri Mihui-posi catahuaninso'

9 ¹A'na tahuëri Tapiso', piyapinënpita natanin: "¿Saonoco' quëmopinënpita a'naya tëranta ya'huëarin to? iráca Conatancorë'co anoyatatoi, 'Yoscoarë' co nino'huiarihuë!', niitatoi nipayarai. Ina yonquiato inso tëranta quëmopinën ya'huëapachin, sha'huitoco. Nosoroca'huaso marë' napoarahué," itërin. ²Napotohuachina, a'nari itapon: "Saono quëmopinënpita piyapinëna a'nara ya'huëarin, Sipa itopiso," itërin. Ina natanaton: "Quëshico," itaantarin.

Quëpachina itapon:

—¿Quëma Sipanquën? itërin.

—Inaco mini sinioro copirno. Caso piyapinëncó ni'to, ma'sona camaitëranso nisarahuë, itërin inarinta'.

³—¿A'naya tëranta Saono quëmopinën ya'huëarin to? Ya'huëapachin sha'huitoco. Yosë ni'sárinco nosoroarahué, itërin Tapiri.

—Ya'huëarin mini a'nara Conatanco hui'nin. Inaso', Mihui-posi itopi. Cato pa'huën quëran chachin yamorin, itërin Sipari.

⁴¿Insëquëta ipora ina ya'huëarin? itaantarin Tapiri.

—Notiparo ninano itopiquë ya'huarin. Amiri hui'nin Maquiri itopiso' pëinëquë ya'huëarin, tënin Sipanta'.

⁵Napotohuachina, copirnoris camairin quëcacaso'.

⁶Maconpachina, canquirin. Inaso' Conatanco hui'nin ni'ton, Saonoco' shiin. Canquirahuaton copirno notënanquë mónsho tënin. Noya nicaton naporin. Tapiriso' chiníquën nontaton itapon:

—¿Quëma Mihui-posinquën? itërin.

—Inaco mini sinioro copirno. Caso piyapinëncó ni'to, ma'sona camaitëranso nisarahuë, itërin inarinta'.

⁷—Ama të'huatocosohué!. Iráca quëmaquën tatacorë'co, "Yoscoarë' co nino'huiarihuë!," niitatoi nipayarai. Ina yonquiato carinquën nosoroaranquën. Tata masho Saonoco' no'panën macamaso marë' camaitarahué. Naporahuaton quëmaso', ipora quëran huarë' carë'quën coshataran, itërin. ⁸Napotohuachina, inariso mónsho taantarahuaton:

—Caso piyapinëncó. Co máquëncó huë' ni'to, ina pochin catahuaancoso co inashitërahuë!. ¡Ni'nira chimipitë pochinco ni'to, co ma'marë tëranta pa'tërahuë! itërin. ⁹Napotopirinhuë!, copirnoris Sipa amatahuaton itapon:

—Saonoco' no'panën, ma'shanën-pita, inapita Mihui-posi quëtarahuë. ¹⁰⁻¹³Napoaton quëmaso', hui'nanpitarë'-quën chachin ina no'paquë sacatarama'. Piyapiparinpitanta inaquë chachin sacatapona'. Sha'tëramaso cayahuachin, macatoma tapaarama'. Hua'anëncó' quëmopinënpita nanpicaiso marë' inapotarama'. Mihui-posiso napoapona-huë', carë chachin coshatápon, itërin. Sipaso' shonca a'natërápo hui'ninpita ya'huëtahuaton, cato shonca piyapinënpita ya'huëtërin. Inari copirno itapon: —Ya'ipi camaitëranso siniro copirno nisarai, itërin.

Mihui-posiso' cato pa'huën quëran chachin yamorin ni'ton, co nanitërinhuë' sacatacaso'. Napoaton Sipaso', hui'nin-pitarë chachin ina marë' sacatopi. Piyapinënpitanta ina marë' sacatopi. Inaso', sa'inë chachin Quirosarinquë ya'huërin. Inaquë copirno ya'huërin ni'ton, inanta inaquë ya'huërin. Copirno hui'ninpita pochin nicaton, nani tahuëri inarë coshatërin. A'nara hui'nin hua'huishin ya'huëtërin. Inaso', Micaia itopi.

Tapi oshahuaninso'

11 ¹Pi'ipi tahuëri'sa yanania-paso', copirnoros'a ahuëtapona yápa'pi. Ina tahuëri'sa Tapinta sontaronënpita ahuëtacaiso marë' a'parin. Ya'ipi sontaronënpita hua'anënso', Coapo itopi. A'napita hua'ano'sarë chachin pa'sahuatona', amono'sa canaconpi. Naporahuaton, Napa ninano itopiso' ahuëcaiso marë' tancapitooipi. Tapiso napoaponahuë', Quirosarinquëranchin quëparitërin.

²A'na tahuëri i'huararahuasó', inaso chinotërin quëran huënsërin. Pëinën aipi nanpëontarahuatón, costatarin. Costatapon pochin nocotopirinhuë', a'nara sanapi quënanin. Inaso' sanapi noyá-piroyanchin. I'iratënnëquë amararin. ³Ina ni'sahuaton, nohuitacaso marë' piyapinënpita a'parin. Inapitaso huëan-tarahuatona', itapona': "Inaso' sanapi Iriamo hui'nin Pitisapi itopi. So'ionta Oriasë itopi. Inaso', Iti piyapi," itiipi. ⁴Napotopirinahuë', quëshicaiso' camaitërin. Quëpatohuachinara ichiquëhuënin. Inahua sanapi'saso' inachintopiso quënanpachinara, amirotochináchin Yosëri ni'nin^c. Pitisapiso inaporinso', nasha inquirin^d. Nasha inquiso ni'ton, inapotërin. Nani inapotohuachina, naporo tashi chachin sanapiso' pëinënnëquë panantarin.

⁵Inaso napoaponahuë', cayorin. Inapoaton naporinso nitotacaso marë' Tapi nanan a'patërin. ⁶Ina nitotaton a'nara piyapinën a'parin. Coapo hua'an sha'huitacaso marë' a'parin: "Iti quëmapi Oriasë itopiso' a'patiico," ta'caso nanan a'patërin. Ina natanaton, Coaposo a'patiirin.

⁷Canquihuachina, onpopinsoa amono'sarë' niahuëpiso natanin. Coapo hua'an, sontaro'sa', inapitanta onpopinsoa ya'huëapiso natanin. Napotohuachina, Oriasëri inapita sha'huitërin. ⁸Sha'huitohuachina, Tapiri itapon: "Noyapa'. Iporaso huachi pëinënnëquë paaton nipa'-morantëquë^e," itërin. Napotohuachina, Oriasëso' Tapi pëinën quëran pipirin. Nani pa'pachina, piyapinënpita quëran noya noya cosharo nininso' a'patërin.

^c 11.4 *Amirotochináchin Yosëri ni'nin topachina*: Israiro sanapi'sa inapopiso', ayonquirinpoa'. Huënanëna quënanpiso tahuëri'sa', co huachi Yosë chinotacaiso nanitopihuë'.

^d 11.4 *Inquirin topachina*: Inachintopiso no'narin piquëran Yosë camaitërinso nicatona', iniquipi. ^e 11.8 *Nipa'morantëquë topachina*: "Sa'an ichihuë'ëquë," tapon napotërin.

⁹Napoaponahuë', Oriasëso co pëinënquë pa'ninhuë'. Copirno pëinën a'paipisopita sontaro'sarë' tahuërian-pitërin. Copirno pëinën ya'coanaquë tahuërianpitërin.

¹⁰Oriasë naporinso Tapi sha'huitopi. Sha'huitohuachinara, amataantahuaton natanin:

—I'huara quëmaso' aquëran canquiran. Napoaponahuë': ¿Onpoatonta co pëinënquë paaton chinotëranhuë'? itërin. ¹¹Copirnorin napotohuachina, inariso itapon:

—Yosë chinotërehuaso caposonën, ya'ipi Israiro sontaro'sa', Cota huënton sontaro'sa', inapitasa co pëianaquë ya'huëapihuë'. Topinan imënamëa'huaro'saquë ya'huëapi. Hua'anëhuë Coapo itopiso', a'napita hua'ano'sa acoransopita, inapitanta aipiran huë'ë-sapi. Napoaton caso co nanitërahuë' pëinëhuëquë ya'conato, yashi yashin chinota'huaso'. ¿Coshatato, o'oto, sa'ahuëro'co nicato, capa cancanchi ti? ¿Co onporonta caso sinioro copirno inapochin nisarahuë! itërin. ¹²Napopotirinhue', inariso' itaantapon:

—Iporaschin i'huatëquë'. Tashiraya a'pa'inquën huachi, itërin.

Napotohuachina, Oriasëso' Quirosarinquë chachin ni'l'huarin. ¹³Naporo tahuëri copirnorin a'carin, o'shitërin, napotërin. Naporahuaton na'con na'con o'shitaton ano'pirin. Nani tashi nipachina, Oriasëso' copirno pëinën quëran pipirin. Pipirahuaton, a'paito sontaro'sa pëiquë chinotaantarin. Co pëinënquë paantarinhue'.

¹⁴Tahuëririnquë Tapiso' Coapo a'patacaso marë' quirica ninshitërin. Oriasëri chachin quëpatacaso marë' ninshitërin. ¹⁵Iso pochin ta'caso' ninshitërin: “Chini chiniquën niahuërapaiquë Oriasënta quëchichin. Inaquë

ahuëtaso', inimicoro'sari tëpacaiso marë' a'napitari ta'ananpiina,” itërin.

¹⁶Copirnorin napotohuachina Coaposo', sontaronënpitarë chachin ninano tancapitërin. Ahuëcaiso marë' inapotaahuaton, sontaro'sa chini chiniquën ahuëtapisopitarë', Oriasënta a'parin.

¹⁷Naporo' inimicoro'saso', ninano quëran pipirahuatona ahuëtopi. Inapohuachinara, a'naquën Israiro sontaro hua'ano'sa tëpapi. Oriasënta tëpapi.

¹⁸Ina quëran Coaposo', Tapi sha'huitacaso marë' a'nara sontaro a'patërin. Niahuëpiso' sha'huitacaso marë' naporin. ¹⁹Co'huara pa'shátërasohuë' onpopinsona sha'huitacaso' anitotërin: “Ahuëtërehuaso', ya'ipi copirno sha'huitëquë'. ²⁰Ina natanaton, no'huitapon a'na nimara. No'huitaton: ‘¿Onpoatonta inimicoro'sa ninano na'con na'con ya'carirama'? ¿Nani canpita nitotërama paira aipi quëran inimicoro'sa ma'sha të'yanantopiso'!

²¹Inapoaton mini iráca Tipisi ninano itopiquë Quiropaaro hui'nin Apimirico itopiso' tëpapi. Inaso' copirno nipirinhue', a'na sanapiri paira aipi quëran pë'santora'pi të'yanantaton tëparin. Ina canpitaso nani nitotërama ni'ton, ¿co na'con na'con ya'carichitomahuë'! itaponquën. Naporo' quëmarinta napotëquë': ‘Sontaro hua'an Oriasë itopisonta chiminin,’ itëquë',” itërin.

²²Napotohuachina, inaso pa'nin. Tapi ya'huërinquë canconahuaton, Coasëri anitotërinso chachin sha'huitoonin. Ina natanaton no'huitërin. No'huitaton nanan quëna'pi itapon:

—¿Onpoatonta inimicoro'sa ninano na'con na'con ya'carirama'? ¿Nani canpita nitotërama paira aipi quëran inimicoro'sa ma'sha të'yanantopiso'! Inapoaton mini iráca Tipisi ninano itopiquë Quiropaaro hui'nin Apimirico

itopiso' tēpapi. Inaso' copirno nipirinhue', a'na sanapiri paira aipi quēran pē'santora'pi tē'yanantaton tēparin. Ina canpitaso nani nitotērama ni'ton, ꝑco na'con na'con ya'carichitomahuē'! itērin. ²³Naporo' nanan quēna'piriso itaanpon:

—Inimicoro'sa ahuētai marē' pipipi-sopitaso', quiya quēran na'con na'con pipipi. Inaso nipirinhue', quiyari ninano ya'coanaquē huarē', pa'tē pa'tētocoanai. ²⁴Naporo' mini pē'chinan camayoro'sa inaninacoi. Paira aipi quēran inapotatona'coi a'naquēn sontaro hua'ano'sanēnpita tēpapi. Inapitarē', Oriasēnta tēpapi, itērin. ²⁵Ina natanaton, Tapiriso' itapon:

—Sha'huitēquē Coapo ama ina marē' aquētē sēchinsohuē'. Inachin quiraquēso'. A'naquēn sontaronēnpoapitanta', chiminacaiso ya'huērin. Napoapona-huē', chini chiniquēn cancantaton ina ninanoquē inimicoro'sa ya'huērinso', ahuē'in. Inapita ata'huantaquē huarē' inapochin. Quēmarinta achinicancan-contaquē', itērin.

²⁶Oriasē sa'insō', so'in chiminso natantērin. Ina natantaton, canchisē tahuēri sētērinso' imarin.

²⁷Sētērinso tahuēri'sa na'huērin. Naporo' Tapiso', pēinēnquē quēntacaiso marē' piyapinēnpita camairin. Inapotaton manin. Hua'huin noya nasitaponahuē', Siniororiso Tapi naporinso co noyahuē' ni'nin.

Natani Tapi pēnēninsō'

12 ¹Siniorori Natan camairin Tapi nontacaso marē'. Cantoona-huaton itapon:

—A'na ninanoquē cato quēmapi'sa ya'huēpi. A'naso', ma'huan. A'naso nipirinhue', co ma'huanhuē'. ²Ma'huanso', notohuaro' ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapita ya'huētērin. ³A'naso nipirinhue',

a'naíchín ohuica'hua pa'aninsō' ya'huētērin. Inaora chachin nocomarin ni'ton, a'shinin. Hui'ninpitare' napopináchin ohuica'huanta so'sorin. Inaora cosharonēn chachin a'carin. O'orinsō' o'shitērin. Ina pirayan huē'ērin. Naporin. ¡Hui'nin sanapia'hua nosororinso pochachin nosororin! ⁴A'na tahuēri ma'huanso', a'na quēmapiri nicapon aquēran huēcapairin. Ina a'cacaso marē' inaso', co nohuantērinhuē' pē'tahuanēnpita tēpacaso'. Co ohuicanēn co ohuacanēn yatēparinhue'. Co inapita yatēpatonhuē', co ma'huanhuē' nininso ohuicanēn matērin. Ina atēpatahuaton, cantiirinso quēmapi a'cacaso marē' apomotērin, itērin.

⁵⁻⁶Ina natanaton, Tapiso pa'pi no'huītērin. Ma'huan naporinso marē' no'huītaton, Natan itapon:

—¡Co nosoroatonhuē' napotērin ni'quēhuarē', pahuērēchin. Catapini ohuica ina marē' pahuērētacaso ya'huērin. Naporahuaton, Yoscoarē' noya chiminacaso'! itērin.

⁷⁻⁸Naporo' Natani itapon:

—Quēma mini, ina ma'huan pochin ninan. Naporin Sinioro chinotērēhuaso': "Israiro'sa copirnonēna nicamaso marē' carinquēn huayonanquēn. Saono quēran nicha'ēranquēn. Ina pēinēn, sa'inpita, inapita quētēranquēn. Ya'ipi israiro'santa hua'anēntamaso marē' quētēranquēn: 'Co inaíchín nanitērincohuē', tēnanta nicaipo', aquē aquētē quēchitēnquēnhue'. ⁹Nani carima pēnēnanquēma': Nimapatama' ama nitēhuananpitocoso-hue', itēranquēma'. Naporahuaton ama tēpatocosohuē' itēranquēma'. Napo pēnētērahuēso' co nocanacaso ya'huēpirinhue', nocanan. ¡Napoaton co costarahuēsohuē' ninan! Quēma camaitēran quēran Oriasē amono'sari tēparin. Inapotahuaton sa'in matēran.

¹⁰Ina macaton nocananco ni'quë-huarë', co huachi hui'nanpita noyasha ya'huëapihuë'. Itohuara capini ma'sha nionpotápona'. ¹¹Caso Sinioroco ni'ton, sha'huitaranquën: Ca nohuanton a'na tahuëri quëmopinënpita chachin ma'sha onpotatënënuquën aparisitarinënuquën. Ca nohuanton a'nara quëmopinën, cosonanënpita osërëtarinüquën. Osërë-tahuatënquën ya'ipi ni'tërantapaiquë ichiquëhuënapon. ¹²⁻¹³Quëmaso' po'oana quëran naporan. Caso nipirinuë', ya'ipi isairi'o'sa ni'tonënuquë tahuëri ana'intaranquën," tënin Sinioro, itërin.

Napotohuachina: "Tëhuëenchachin naporahuë," ta'ton, Natan itapon:

—Tëhuëenchachin co Sinioro natë-tohuë' oshahuanahuë, itërin. Napotohuachina inari itapon:

—Inaporanso marë' chiminamaso ya'huëpirinhuë', Sinioro co ina pochin ana'intarinquënuhuë'. ¹⁴Napoaponahuë', co noyahuë' ninanso marë' inimico-nënpitari Yosë nocanpi. Inapotopi ni'ton, hui'nan nasha hua'huatërinso', chiminacaso ya'huërin, itërin.

¹⁵Napotahuaton, Natanso ya'huë-rinquë paantarin. Ina pa'pachina, Sinioro nohuanton Oriasëco' sa'inquëya hui'nahuaninso', chinüquën caniorin.

¹⁶Naporo' Tapi ina marë' Yosë nontërin. Ina marë' nontaton co coshatërinhuë'. Tashinta nipachina, co huachi huë'ërinquë huë'ërinhuë'. No'paquë quëhuënaton tahuërianpitárin. ¹⁷Inaporápachina, ansianoro'sa pëinënuquë ya'huëpisopitari huanicaso sha'huitopi. Sha'huitápirinahuë', co nohuantërinhuë'. Co yahuanirinuë'. Co inapitarë' yacoshatërinhuë'. Naporárin.

¹⁸Canchisë tahuëri quëran hua'huasha chiminin huachi. Piyapinënpitariso nipirinuë', të'huatopi sha'huita-caiso': "Hua'huasha nanpipon chachin

nontopirëhuahuë', sëtatón co yanataninpoahuë'. 'Nani chiminin,' itohuatë-hua', na'con na'con sëtaPON. ¡Ni'quëna ma'sha nionpotohuachin!" nitopi.

¹⁹Inaso napoaponahuë', ina pochin ninontopiso' ni'nin. Ina nicaton: "Nani chimimara," tënin yonquinënuquë. Napoaton piyapinënpita natanin:

—¿Nani hua'huishin chiminin? itërin.

—Nani chiminin ta'a, itopi.

²⁰Ina natanahuaton, huanirin. Amarahuatón nitaparín. Pimóton nininso' pashirin. Naporin. Inapo nitaparahuaton, Yosë caposonën acocaso marë' në'mëtë pëi nipiquë ya'conin. Inaquë Yosë chinotahuaton, pëinënuquë paantarín. Capacaso natantohuachina, acotiipi ca'nin. ²¹Naporo' piyapinënpitari itapona':

—Canpoaso nichimiyantohuatëhuara, co coshatëréhuahuë'. ¿Onpoatonta ipora quëmaso', coshatëran, o'oran, naporan? Hua'huasha nanpiápon, ina marë' sëtatón co coshatëranhuë'. ¡Napoaponahuë ina chiminpachina, quëhuënan quëran huanirahuaton coshatëran! itopi. ²²Napotohuachinara Tapiri itapon:

—Hua'huasha nanpipon co coshatorahuë' Yosë nontërahuë, na'nërahuë, naporahuë: "Tapona Sinioro nosoroatonco hui'nahuë anoyatërin," ta'to naporahuë. ²³Iporaso' nani chiminin ni'quëhuarë': ¡Ma'marëta aquëtë huarë' inapoiso! Co caso nanitërahuë' ananpita'huaso'. A'na tahuëri chiminpató, quënancontarahué. ¡Inaso', co huachi isoro'paquë ya'noaponhuë'! itërin.

Saromon hua'huatërinso'

²⁴Pitisapinta', hua'huin marë' pa'pi sëtërin ni'ton, Tapiri noyasha nontahuaton achinicancanin. Ina quëran oshaquëran hua'huaantarín.

Huaihuachina Saromon^é itërin. Inaso' hua'huasha nasitohuachina Siniorori noya nicator nosororin.

²⁵Ina nosororinso', Natan quëran Tapi anitotërin. Ina natanaton hui'nin iso pochin nohuitërin: Quititiasë^f itërin.

**Tapi Apësaronë nanan
anoyatopiso'**

14 (Hua'qui quëran Tapiso', hui'nin-pitari nanitopi huachi. Siniorori Natan quëran iráca Tapi sha'huitërin. Ina nancaso marë' Amoniso', oshin tapirin. Inaso', Tamara itopi. Pa'pina quëranso' inarachin nicaponahuë', a'shina quëranso nisha. Napoapona-huë', cato pi'i quëran pochin ina yo'in miáchin nininsoari, Amon atëpatërin. Inaso', Apësaron itopi. Oshin napotërinso marë' i'huëretaton napotërin. Iin mashonën inapotaton, shiin ya'huërinquë ta'arin. Quisoro ninanoquë shiinso' copirno ni'ton, inaquë cara pi'ipi yacapatërin. Inaquë nicaso', Coaposo ina huëntacaso marë' Tapi nontërin.)
²¹Napotohuachina a'na tahuëri Tapiso' Coapo itapon:

—Ni'quë'. Natanancoso', nani nohuantërahuë. Apësaron isëquë huënantacaso marë' paapaquë'. Paaparahuaton nontoonquë huënantá'in, itërin. ²²Napotohuachina, inaso Tapi mosharin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton mosharin. Ina quëran copirno noya ya'huëcaso marë' sha'huitaton itapon:

—Sinioro noya catahuainquën. Tëhuënhachin noya ni'nancoso', ipora tahuëri anitotëranco. Quëmaso' copirnonquën nipiranhue', sha'huitëranquënso' nicator anitotëranco,

itërin. ²³⁻²⁴Napotahuaton, Coaposo pacacaso marë' huanirin. Naporo' Tapiri itaantapon:

—Apësaron quëpatan, ama ni'in-cosohuë'. Pëinënquë no'tëin, itërin. Coaposo Quisoroquë pa'sahuaton, Apësaron quënanconin. Inaquë nontahuaton Quirosarinquë quënantarin. Nani canquintahuachina, Apësaronso ya'huërinquë no'tëërin. Co pa'pin ni'ninhuë'.

²⁵Apësaronso ya'ipi isairio'sa quëran, noya noyapin ni'tërin. Ina marë' naní quëran pa'yatopi. Co máquën tëranta tëhuërinhuë'. ²⁶Nani pi'iquë a'naróichin niya'itërin. Quëquën ni'ton, pë'huaton niya'itërin. Napotohuachina ainënsó', cato quiro na'con quë'nin. Pë'tënan Copirno nohuantërinsoanpiquë pë'tënpachinara, inanapo quë'nin. ²⁷Naporahuatón cara hui'ninpita quëmapi'sa ya'huëtërin. A'nara sanapinta noyápiroyanchin ya'huëtërin. Inaso', Tamara itërin.

²⁸Cato pi'ipi pochin Quirosarinquë ya'huërin. Napoapona-huë', co pa'pin ni'shátërarinhuë'. ²⁹Napoin quëran Coapo nontacaso marë' piyapinën a'parin: “Copirno sha'huitëquë', inarë'co nanan anoyachi,” ténin hua'anëhuë. Ta'caso nanan a'patërin. Napotopirinhue', inaso co nohuantërinhuë' pacacaso'. Napohuachina naquëranchin nanan a'pataantarin. Naporonta co nohuan-taantarinhue'.

³⁰Napohuachina Apësaronso', piyapinënpita camairin:

—Ni'quë'. Coapo iminën caquën pírayan ya'huërin. Sipataráchin sha'ninso' nani cayarín. Paatoma ina i'chinpitoco', itërin.

^é 12.24 Saromonso': Sano quëmapí tapon naporin. ^f 12.25 Quititiasëso': Siniorori nosororinso' tapon naporin.

Natanahuatona', inahuaso i'chinpi-tonpi. ³¹Inapotohuachinara Apësaron pëinënquë a'naroáchin Coapo pa'nin: —¿Onpoatonta piyapinënpita iminëhuë i'chinpitërinaco? itërin.

³²—Po'pin yonquiato naporahuë: “¿Ma'marëcha Quisoro quëran huë'nahuë nicaya? inaquë nisarahuë naporini, noya noya niitohuë,” ténahuë. Ina Coapori copirno sha'huichin ta'to, piyapinëhuë catoro a'patopiranquënhuë, co huë'nanhuë! Iporaso huachi sha'huitonquë copirno ni'china'i. Tëhuërahuëso marë' yatëpahuachinco tēpachina'inco, itërin.

³³Napotohuachina, inaso, copirno sha'huitoonin. Ina natanaton, inaso Apësaron amatërin. Pa'pinquë canquihuachina, isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton mosharin. Inarinta apinorahuaton nontërin.

Apësaroni pa'pin ya'huëretërinso'

15 ¹Hua'quimiachin quëran Apësaronso', a'nara ahuëtacaso toronan cahuarionënpitarë chachin pa'anin. Naporahuaton a'natërâpo shonca sontaro'santa', a'pairâpaso marë' acorin. ²⁻³Naporahuaton nani tahuëri tashfamiachin ira yonsanquë ninatârin. Ninano ya'coana pirayan naporin. A'naquënso', nanan ya'huëtopi ni'ton, copirno nontapona pa'sapi. Inari ma'sona onpotacaso' no'tëquën sha'huitarin. Inapopisopita Apësaronso përasahuaton, intohuaransona huë'sapiso', natanin. Natanpachina: “Ina Israiro huënton quëran caso ta'a,” itopi. Napotohuachina, inariso itapon: “Quëmariso' inimiconën no'tëquën yasha'huirapiran. Ina pochin mini nicacaso ya'huërin. Copirnosonapoaponahuë!, co nanitarinhuë! natanainquënso!,” itërin.

⁴Ina tosahuaton taantarin: “¿Ma'cha ca iso no'paquë coisë hua'an, ya'conahuë paya! Inaporahuë naporini, ya'ipi nanan ya'huëtopisopita caquë huë'itonahuë!. ¿Cari tëhuënchinso ma'sona onpotacaso', no'tëquën sha'huichitohuë!” itëra'piarin. ⁵Nontacaiso marë' ya'carihuachinaranta noya sël'quërin, iporin, apinorin, napotërin. ⁶Ya'ipi copirno paapapisopita inapotëra'piarin. Inapotohuachina, israiro'saso co huachi copirno pa'yatatonaraihuë!, inara' pa'yatapi huachi.

⁷⁻⁸Inapochinachin catapini pi'i na'huërin. A'na tahuëri inaso', pa'pin paaparahuaton itapon:

—Siria parti Quisoro ninanoquë yacapatapo, chinota'huaso marë' Yosë sha'huitërahuë: “Quëma nohuanton Quirosarinquë panantarahuë naporini, ma'sharo'sa tēpato, chinochitënquënhuë!,” itërahuë. Napotërahuëso chachin ina catahuarinco. Napoaton quëtoco canta Ipron ninanoquë paato, Yosë sha'huitërahuëso' nii, itërin.

⁹—Noya paquë conpa, itërin pa'pini.

Napotohuachina, inaso inaquë pa'nin. ¹⁰Co'huara inatohua pa'shâtëraponhuë!, comisiono'sa a'parin. Ya'ipi Israiro huëntono'sa iso pochin anitotacaiso marë' a'parin: “Tronpita pihuiipiso' natanarama!. Ina natanpatama!: 'Ipronquë Apësaron israiro'sanpoa hua'anëntiinpoaso marë' copirno nani acopi,' tosarama!,” itërin. ¹¹Naporahuaton cato pasa quëmapi'sa pochin Quirosarin quëran inatohua quëparin. Inapitaso', co pi'pisha tëranta yonquirinso nitotaponaraihuë! imapi: “Yosë imaton noya nisarin,” ta'tona', imapi. ¹²Naporahuaton Aitohuiro itopisonta amatërin. Inaso', copirno ayonquina'pi. Quiro ninano itopiquë ya'huërin. Ma'sha Yosë marë' tēparinso a'noso!,

ca'tanacaso maré' amatërin. Napotohuachina inarinta imarin. Inapoatona na'con na'con israiro'sa Apësaron imasapi. Ina na'con na'con imatona chini chiniquën nanantapi huachi.

**Tapi Quirosarin
quëran ta'arinso'**

¹³Naporo' a'nari pa'sahuaton Tapi sha'huitoonin: "Na'con na'con israiro'sa inimicotatënën Apësaron imasapi," itërin. ¹⁴Napotohuachina, inaso sontaro hua'ano'sa Quirosarinquë ya'huëapiso camairin:

—A'naroáchin pa'ahua'. Co'so' inapohuatëhuahuë', Apësaron minsëarinpoa'. Manóton pa'ahua'. Icantatonpoa ya'ipi iso ninanoquë ya'huërëhuaso sahuëniquë tēpahuachinpoa', itërin. ¹⁵Napotopirinhuë', inapitariso copirno itapona':

—Quiyaso' sinioro copirno ma'sona quëma camaitëranso nisarai, itopi.

¹⁶Copirnosó', shonca cosonanënpita pëinën tapatacaiso maré' acorin. A'napitaso nipirinhuë', ya'ipi quiquirin. ¹⁷Tapiso', ca'taninsopitarë chachin Quirosarin quëran pipirin. Pa'sapirinhuë', ya'natooninso pëi niniquë chiniconin. ¹⁸Sontaro hua'ano'sanënpitanta', ina pirayan chiniconpi. Quiritoro'sa', piritoro'sa', inapitaso copirno a'paina'piro'sa'. Inapitaso' saota pasa sontaro'sa Cato ninano quëran huë'pisopitarë' na'huëatona', quëchitapi.

¹⁹Naporo' Copirnosó', a'nara ina ninanoquë ya'huërinso quëmapi përarin. Inaso', Itai itopi. Përasahuaton itapon:

—¡Co quëmaso' quiyarë'quën huëcamaso ya'huërinhuë'! Paquë paantaton nasha copirnorë'quën quëparitëquë'. Quëmaso' nisha piyapinquën. No'panën quëran ocoirinën ni'ton, yacapancoi. ²⁰Quëmaso', co hua'qui yacapayá-tërarancoihuë'. Naporahuaton co ca

tëranita nitochatërarahuë' insëquësona paca'huaiso'. Napoaton co nanitërahuë' quëpa'huanquënso'. Paquë paantaton quëmopiparinpita Quirosarinquë quëpanantaquë'. Sinioro ca'tanatënquën catahuainquën. Ama nanianchinquësohuë' tēnahuë, itërin. ²¹Napotohuachina, inariso itapon:

—Sinioro ya'huërin ni'ton, no'tëquën sha'huitaranquën. Insëquësona quëma nipatan, inaquë canta nisarahuë. Nanpihuatan inaquë canta', quëmarë'co nanpiarahuë. Chiminpatan inaquë canta', quëmarë'co chiminarahuë, itërin. ²²Napotohuachina Tapiri itapon:

—Napoahuarë' huëquë nipachin, itërin. Inapoaton Itaiso', piyapinëpitarë chachin Tapi imarin. A'napitarë chachin imapi.

²³Tapiso' ca'taninsopitarë chachin co napion ancantopi. Papona pochin na'nëraapi. Inapochinachin Sitron i'sha pëntontopi. A'napita'ton quëchitopi. Piquëran copirnosó', pëntonin. Inapoatona piyapinënpitaso' quëchitopi. Quëchitaton inotëro parti ira pa'ninso' pa'topi.

²⁴Corto hua'an Satoco itopisonta', Tapi imasarin. Yosërë' anoyatopiso caposonën quëpana'piro'sarë chachin ya'ipi pa'sapi. Inahuaso nihuiro'sa'. Yosë caposonëso quësáponaraihuë', Apiataro corto hua'ani a'paicaso maré' iraquë acopi. Quirosarinquë ya'huëpisopita ya'ipi noquitai huarë', inari ni'sarin. ²⁵Nani ya'ipi pa'pachinara, Copirnorí Satoco itapon:

—Yosë caposonën ninanoquë quëpaantaquë'. Sinioro nosoroatonco catahuahuachincoso', huënantahuato niantapo. Acorëhuaquë chachin niantapo. ²⁶Napoaponahuë', co huachi yacatahuahuachincohuë', noyatapon. Ma'sona ina nohuantërinso' nichinco, itërin. ²⁷Napotahuaton itaantarín:

—Apiatarorë'quën ninanoquë paantaco'. Hui'naonta Aimasë itëranso', paanta'in. Apiataro hui'nin Conatan itëransonta', pa'in. Inaquë ma'sona onporapiso nëhuëcontaco'. ²⁸Napoa-sëma', Cortanii' ya'cari' inotëro nininquë ninaranquëma'. Ninanoquë ma'sona onporapiso' anitotamacoso marë', inaquë ninaranquëma'. Ina piquëran Cortanii' pëntontarahuë, itërin.

²⁹Napotohuachina, inahuaso Yosë caposonën Quirosarinquë quëpaantapi. Naporahuatona', inaquë quëparitopi.

³⁰Tapiso' Oriposë motopia'hua nanpëtacaso marë' sapatën ocoirin. Ocoirahuaton i'nanpirantë nanpëontarin. Motëonta mo'shiquë nipashimototahuaton, na'nërë'nachin nanpërin. Ya'ipi imapisopitanta inapochachin nicatona pa'sapi. Sëtopiso' nitotacaiso marë' napopi. ³¹A'nari Tapi sha'huitërin: “Aitohuironta Apësaron catahuarin,” itërin. Ina natanaton, inaso Siniro nontërin: “Aitohuirori ma'sona nicacaso', Apësaron ayonquiarin. Ayonquihuachin, quëma nohuanton ama natëinsohuë,” itërin.

³²Oriposë motopia'hua hui'nimotëinquë israiro'sa Yosë chinotopiquë ya'huërin. Tapi inaquë pomosontahuachina, a'nara Arqui piyapi Osai itopisoari nacapirin. Inaso' a'morinso osharahuaton, motëonta mo'shiquë nipashimototërin. ³³Tapiri itapon:

—Quëmaso imapatanco, saca sacai' ta'aca'huaso nisarín. ³⁴Quirosarinquë tēhuëchinsó' paantaquë'. Inaquë pa'sahuaton Apësaron iso pochin nontëquë': “Caso quëma piyapinëncó nisarahuë. Tata catahuarahuëso pochachin quëmantá catahuainquën,” itëquë'. Napotohuatan, ina piyapinën nicacaso marë' nohuantarinquën. Inapoaton Aitohuirori ma'sona nicacaso marë'

ayonquihuachin, quëmariso' nisha ayonquiquë'. ³⁵Satoco, Apiataro, inapitaso inaquë nisapi. Nani inapita sha'huitërahuë ma'sona onpocaiso' yonquihuachina', sha'huitiinacoso marë'. Napoaton quëmari inapita sha'huitaran, ma'sona Apësaron onpotiincoso yonquirinso'. ³⁶Satoco, Apiataro, inapita hui'ninpitanta inaquë nisapi. Aimasë, Conatan, inapita. Inapita quëran ya'ipi yasha'huitëramacoso anitotoco, itërin.

³⁷Napotohuachina Osaiso', Quirosarinquë panantarin. Apësaron piyapinënpitarë chachin ya'conasoi', inanta ya'coontarin.

Tapi ta'ahuachina naporinso'

16 ¹Tapiso' piyapinënpitarë chachin Oriposë motopia'hua pomosotoontarin. Pomosotoontarahuatona amasha paasoi', Mihui-posi piyapinën Sipa itopisori nacapirin. Cato moraquë cato pasa pan quësarín. Pasa pan pochin nininso' opa ayanitopi quëranta', quësarín. Pasa chachin sharo'sa cayarinso', a'nara sha'huëtë morsaquë huino, inapitanta quësarín. ²Nacapirahuaton copirnorí itapon:

—¿Ma'marëta isopita quësarán? itërin.

—Moraro'saso', sa'anpita, hui'nanpita, inapita ya'mitëatona pacacaiso marë' quësarahuë. Pan, sharo'sa cayarinso', inapitaso', sontaro'sari cacacaiso'. Huinoso nipirínhuë', inotëro pa'ta-sëma yamoro yatapinantopisopitari o'ocaiso', itërin Sipari.

³—¿Saonoco' shiin Mihui-posi po'? itaantarin copirnorí.

—Inaso', Quirosarinquëranchin quëparitërin: “Iporacha tēhuëchinsó' tata mashoco Saono pochin israiro'sa copirnonëna nica'huaso marë' acoaponaco,” ta'ton ya'huëárin, itërin.

4—Noyapa'. Ya'ipi ina hua'anëntë-rinso', iporaso quëmaquën nisarín, itërin copirnorí.

—Ipora tahuëri noya nicatonco catahuamiatëranco. ¡Ma'cha ina pochachín catahuarárancohuë paya! itërin Sipari. Copirno noya nicaton monshoapon pochín napotërin.

⁵Paorín ninano itopiquë Tapi canconín. Ina quëran pipiton a'nara Saonoco' shiini chiníquën no'huirín. Inaso', Cohuira hui'nín, Simii itopiso'. ⁶A'papisopita sontaro'sa', sontaronënpita, inapita huáncana Tapiso' pa'sarín. Napopirínhuë', Simiiso' no'huitapon pochín na'piraquë tël'yaráran. Sontaro hua'ano'santa', inapotëriarín. ⁷Tël'yaratapon pochín:

—¡Paquë pa'sáquë matararo mashonquën! ⁸Saonoco' hui'ninpita tiquirahuaton, ina ya'huërenamën copirno ya'conan. Inapoaton co noyahuë' ninanso marë' Sinioro ana'intarínquën. Iporaso' ina nohuanton Apësaron ya'huëretërinquën. Quëmaso mataronquën ni'ton, co noyahuë' ninanso marë' parisitaran, itërarín.

⁹Naporo' Sirohuia hua'huin Apisai itopisori, copirno itapon:

—Paso piyapi co máquënhuë'. ¡Co ina pochín no'huinquinso ya'huërinhuë'! ¡Apiramiachín pa'sahuato nishitëconochi! itërin.

¹⁰—Coapo, Apisai, canpitaso Sirohuia hua'huinpitanquëma'. No'huirincoso yatëpahuatama', co no'tëquën yonquiramahuë'. Inaso', co inaora nohuanton napotërincohuë', Siniorori camairín ni'ton, napotamarínco. Napoaton naporínso marë' co na'inínhuë', itërin. ¹¹Napotahuaton Apisai, sontaro hua'ano'sa', inapita itapon:

—Ni'co'. Hui'nahuë chachín nipirínhuë', yatëparínco. Aquëtë huarë'

Mincamin huënton piyapiso' tëpaincosonta ya'huërin. ¡Tananpitoco no'huinco! Siniorori ina pochín camaimara. ¹²Ipora parisitërahuëso' Sinioronta ni'sarín. Tapona ipora ina no'huirincoso marë', Sinioro yacatahuápiríncohuë', itërin.

¹³Napotohuachina paantapi. Tapiso' ya'ipi ca'taninsopitarë chachín ira pa'tapi. Ya'huëre' Simiiso', Tapirë napopináchín panën nisha pa'tarín. No'huipon pochín na'píquë tël'yaráran. Amocaonta masahuaton pa'sáran. ¹⁴Pa'sápatona Cortaniquë camapi. Ya'ipiya canotopi ni'ton, inaquë chinotopi.

Osairi Apësaron monarínso'

¹⁵Napoasoi Apësaronso', imarínso'pitarë chachín Quirosarínquë nani ya'conpi. Aitohuirorinta', catahuaton imaquirín.

¹⁶Ya'huëre' Osaiso', Apësaron nacapiapon pa'nín. Ina pa'yataton chiníquën nonín:

—¡Ma inacha copirnososo paya! ¡Hua'qui tahuëri camaiinpoa! ténín.

¹⁷Ina natanaton, Apësaroniso itapon:

—Quëmarëso' tata pa'pi nipayarín topirahuë. Iporaso napoaponahuë', nisha cancantëran ya'noran. ¿Onpoatonta co ina imaranhuë'? itërin.

¹⁸—Co nanitërahuë' ina imaca'huaso'. Quëmaso', Sinioro chachín copirno nicamaso marë', huayonínquën. Ya'ipi isairi'santa nohuantërinquën. Napoaton canta', quëma catahuararanquën huachi. ¹⁹Naporahuaton Amiconëhuë hui'nínquën. Napoaton, noya ancantato catahuararanquën. Tataparín catahuarahuëso pochachín quëmanta nitaránquën, itërin.

Aitohuirori Apësaron pënëninso'

²⁰⁻²¹Ina quëran Apësaroni Aitohuiro natanín:

¡Ma'ta iporaso' niahua huachi? itërin. Napotohuachina, inariso pënënin:

—Insoari tēranta copirno sa'inpita tēcarihuachina: “Copirno ya'huērētērín huachi,” tēnhua'. Napoaton tata cosonanēnpita inapotēra'piaquē'. Inapitaso' pēi a'paicaiso marē' patērín. Inapohuatan ya'ipi israiro'sa': “Inaporin ni'ton, iporaso' pa'pini, tēhuēnchachin co huachi quē'yaponhuē',” tosapi. Napoatona quēmasáchin cancantaponēn huachi, itērín.

²²Napotohuachina, piyapinēnpitari a'nara nē'mētē pēi copirno pēi aipi otēnpi. Nani ótēnpachinara, inaquē ya'conaton pa'pin sa'inpita inapotēra'piarín. Inaporinso', ya'ipi israiro'sa' nitotopi. ²³(Naporó tahuēri'sa Aitohuiro ma'sona nicacaiso' natanpanchinara, pēnēnin. Pēnēnpachin, Yosē sha'huirinso pochachin nitopi. Ina pochin Aitohuiro natēpi. Tapirinta natērín. Apēsaronata natērín.)

**Osai, Aitohuiro, inapitari
Apēsaron nisha nisha
ayonquipiso'**

17 ¹Apēsaronso', pa'pin cosonanēnpita inapotērín. Ina piquēran Aitohuirori pēnēnin:

—Apiramiachin shonca cato huaranca israiro'sa huayonarahué. Inaporahuato ipora tashi chachin inapitaro'coi tata ahuēa'huaiso marē' imasarai. ²Canotaton sanpataso chachin ahuēarai. Inapotatōi a'payanarai. Naporó' piyapinēnpitariso', ta'ananpipona'. Inapotohuachina tatasáchin tēparahuē. ³Ina catahuapispitaso', co manta onpotarahué'. Oshaquēranchin inapitarē'co anoyatarahuē. Inapohuato, nohuantapona quēma ya'huērē' natēinēnso'. Quēmaso', tatasáchin chiminacaso nohuantēran. Ina chiminpachin, ya'ipinpoa sano ya'huēantarihua', itērín. ⁴Ina pochin pēnēninso' Apēsaron costarin. A'napita

Israiro ansiano'santa', costapi. Inahuarinta copirno yápēnēnpi. ⁵Ya'ipiya quēran costapirinahuē', Apēsaronso Osainta quēcacaiso camaitaantarin. Inanta yonquirinso sha'huihuachin nitotacaiso marē' naporin.

⁶Osai canquihuachina Apēsaronso', Aitohuirori pēnēninso' sha'huitahuaton, itapon:

—Ina pochin Aitohuiro pēnēninco: ¿Noya ipora ina pochin nicacaso' to? ¿Ma'ta quēma yonquiran? itērín.

⁷—Aitohuiro ipora pēnēninquēnso', co noyahuē'. ⁸Nani quēmaso' tataparín nohuitēran. Inaso', piyapinēnpitarē chachin chiníquēn cancantona'piro'sa'. Apiramiachin inahuaso', pa'pi no'huitapi. Tocani paya hua'huinpita matopiso pochin cancantapi. Naporahuaton tataso' ahuēton nichinapon chachin nani tantiarín inimiconēnpitari ahuēcaiso'. Inapo yonquiaton tashiso', co piyapinēnpitarē' huē'ēponhuē'. ⁹Nani ipora apiramiachin inso motopi naninquē tēranta', na'piarín. Onpopinquēhuē nipon nisarin. Ipora ahuētasoi chachin, inapitari quēma sontaronēnpita tēpaapi. Tēparahuachina a'naroáchin quēma sontaronēnpitaso': “Nanichi canarinēnpoa paya,” tosapi. ¹⁰Napohuachina a'naquēn sontaronēnpita chiníquēn cancantopirinahuēnta co huachi nanitapihuē'. Pa'pini pochin cancantopirinahuē tēranta', co huachi chiníapihuē'. Naní quēran israiro'saso': “Tapi, sontaronēnpita, inapitaso chiníquēn cancantopispita,” topi. ¹¹Napoaton carinquēn pēnēiquēn: Pētētē parti Tano ninano ya'huērín. Pē'natēraonta Piirsipa ninano ya'huērín. Ya'ipi ina nani chachin israiro'saso ya'huēatona', marē yonsanquē inotēra'huaya pochin na'api. Ina nápo chachin niyontoina'. Naporahuaton tata ahuēmaso marē'

quëmari chachin inapita quëpaquë'.¹² Naporol' tataparintohua ya'huëpirinhuë tëranta', ahuearihua'. Poroncayo anotohuachina, ya'ipi parti anotërin. Ina pochin canpoanta noyá tahuirapitohuatëhua', co intoparan ta'aponhuë'. Inapotatëhua', sontaronënpitarë chachin tiquiarihua'.¹³ Pairahuan ninanoquë cha'ëcaso marë' ya'conpirinhuë' tëranta', po'tarihua': Ya'ipi Israiro sontaro'sanpoa nonino'sa quëparihua'. A'naya a'naya quëran ina ninano na'pinënpita ohuaratëhua', i'quë huarë' të'yaitarihua'. Inapotohuatëhua', co a'na na'pi tëranta inaquë ya'huëapponhuë' na'picaso', itërin.

¹⁴ Apësaron, Israiro ansiano'sa', inapitaso Osai naporinso natanpi. Ina natanatona': "Osaicha, Aitohuiro quëran noya noya pënëninpoa paya," topi. Aitohuirori no'tëquën pënënpirinhue', Siniro nohuanton co ina imapihuë'. Tapiri, Apësaron canacaso marë' naporin.

¹⁵ Ina quëran pipirahuaton Osaiso', corto hua'ano'sa Satoco, Apiataro, inapita ni'conin. Ni'conaton Aitohuirori Apësaron, Israiro ansiano'sa', inapita pënëninso' sha'huitërin. Inaora chachionta inapita pënëninso' sha'huitërin. Nani sha'huitahuaton: "Inapita Tapi sha'huitonco nitochin."¹⁶ Naporahuaton sontaronënpitarë chachin a'naroáchin Cortanii' pëntonchina'. Ama tēpacaiso marëhuë' inapo'ina', itoco'," itërin.

¹⁷ Conatan, Aimasë, inapitaso', Inroquë itopiso huinanquë nisapi. Co nanitopihuë' Quirosarinquë pacacaiso'. Inaquë quënanpi naporini, Apësaronquë sha'huirapiitonahuë'. Ina camaitërin macatona', Tapi sha'huirapicaiso marë' aparisichitonahuë'. Napoaton Satoco, Apiataro, inapitaso', a'nara piyapinën

sanapi inatohua a'papi. Osairi Tapi nanan a'patërinso sha'huitacaso marë' a'papi. Ina natanatona', inapitaso a'naroáchin Tapi sha'huitapona pa'pi.¹⁸ Pa'sapirinhue', a'na hui'napiri quënanin. Quënanaton, Apësaronquë sha'huirapipon pa'nin. Napohuachina: "Nani quënaninënpoa'," ta'tona', a'na pëiquë ta'api. Ina pëi hua'anënso', Paorin ninanoquë ya'huërin. Pëi hua'anën natanpachinara, ina posonënuquë na'picaíso marë' nohuaramapi.¹⁹ Ina quëran ina quëmapi sa'inso', posonën a'tantërin. Inapotahuaton, trico to'no-rarinso' ina aipi a'huintacaso marë' acorin. Inapotohuachina, co insonta manta nitotërinhuë'.

²⁰ Apësaron sontaronënpita canquirahuatona', sanapi natanpi:

—Aimasë, Conatan, inapita yonisaraí. ¿Co quëmari ni'nanhuë'? itopi.

—Isëchin mini na'huëpi. I' parti pa'mapi pora, itërin sanapiri.

Napotohuachina, yonípona pa'pi. Yonisápirinhue', co quënanpachinairahuë' Quirosarinquë paantapi.

²¹ Sontaro'sa pa'pachinara, cato ya'piso pipipi. Ta'arë'nachin pa'sahuatona', Tapi sha'huitomapi: "A'naroáchin Cortanii' pëntontoco'. Aitohuirori nani Apësaron tēpainquënso marë' pënënin," itopi.

²² Napotohuachinara, inaso piyapinënpitarë chachin tashi nipirinhue', Cortanii' pëntontopi.

²³ Aitohuiroso': "No'tëquën pënënpirahuë', co Apësaron natërincohuë'. Co natërincohuë' ni'quëhuarë', pa'pini canapon," tēnin. Ina yonquiaton moranën taparin. Inaquë ya'mitëahuaton hua'huatërinso ninanoquë pa'nin. Canconahuaton quëmopinënpita, piyapinënpita, inapita nontërin. Ma'pitaso nicacaiso' camaitërin. Inaporahuaton, noninquë nihuënuquëconorin quëran chiminin.

Napohuachina, inanta pa'pinco' po'mopiquë chachin po'moontapi.

Tapi Maanain ninanoquë canconinso'

²⁴Apësaronso', Israiro sontaro'sa ayontonin. Ayontonahuaton Tapi ahüecaso marë' imarin. Naporahuaton sontaronënpitarë chachin Cortanii' pëntontërin. Naporo' Tapinta piyapinënpitarë chachin, Maanain ninanoquë canconpi. Inaso ninano', pairahuan. ²⁵Apësaronso', sontaronënpita hua'anën nicacaso marë' Amasa itopiso' acorin. Coapo ya'huërenamën ina acorin. Amasaso', a'nara Ismairo quëmapi hui'nin. Inaso', Itara itopi. Apicairo itopiso' macaton hui'nahuaninso'. Apicairoso', Naasi hui'nin. Naporahuaton Sirohuia cainpain. Nani sha'huitëranquëmaso chachin inaso', Coapo, Apisai, inapita a'shina'. ²⁶Apësaronso' sontaronënpitarë chachin Carata parti canconpi. Inaquë chinotai marë' në'mëtë pëinëna ótëna'piapi.

²⁷Maanainquë canpachinara, cara quëmapi'sari nontacaiso marë' Tapi nacapi: A'naso', Naasi hui'nin. Sohui itopi. Napa ninanoquë ya'huërinso'. Ina ninanoso', amono'sa no'panënuquë ya'huërin. A'nanta', Amiri hui'nin Maquiri itopiso'. Inanta Notiparo ninanoquë ya'huërin. A'nanta', Parisirai itopi. Inaso nipirinhuë', Carata parti Noquirin ninano itopiquë ya'huërin. ²⁸⁻²⁹Inapitari, sahuanasaro'sa', panticaro'sa', no'pa' huë'ëtaros'a', inapita quëshipi. Trico, sipata, trico ro'mo', sipata iyana, aparaya, shantë, inapitanta quëshipi. Ninoi', ohuaca sho'shoi' atachirotopiso', ina quëran chachin quiso nipiso', ohuica sho'shoi' quëranta quiso nipiso', inapita quëshipi: "Tapi piyapinënpitarë chachin inotëro huë'shitona canotopi, tanapi, yamoropi, napopi.

Quëpatahua inaya tëranta ca'ina'," ta'tona inapita quëshipi.

Apësaron canatona', tëpapiso'

18 ¹Tapiso' sontaronënpita ayon-tonahuaton hua'ano'sa acora'piarin. A'naquën, huaranca sontaro camairarin. A'naquënso', pasa sontaro camairarin. ²⁻³Inapotahuaton patoma pochin Coapo hua'an a'pantërin. Inanapochachin Coapo iin Apisai itopisonta', a'pantërin. Itai itopisonta inanapochachin a'pantërin. Naporahuaton ya'ipi sontaronënpita itapon:

—Canta', canpitaro'co pa'sarahuë, itërin. Napopirinhuë', inapitariso itapona':

—Co naporinhuë'. Co pacamaso ya'huërinhuë'. Quiyasos' inimicoros'a co aquëtë tahuëretarinacoihuë'. Tëpahuchinacoi co ma'sshahuë' nisarin. Nita'atohuachinacointa', noyatapon. Quëma tëhuëchinso' shonca huarancacoi pochin pa'tëran. Napoaton quëmaso' ninanoquëranchin quëparitaton catahuacoi, itopi.

⁴—Naporama ni'quëhuarë', inapo'i nipachin, itërin Tapiri. Napotahuaton ninano ya'coanaquë ya'huincá tënin. Sontaronënpita pipicaiso marë' naporin. Inapohuachina, a'na huënton a'na huënton pipipi. A'naquën huaranca huaranca. A'naquënso', pasa pasa pipipi. ⁵Sontaros'a co'huara pipiyatërasoihuë', Tapiso' Coapo, Apisai, Itai, inapita camairin: "Noya nicatomaco natëhuatamacoso', ama Apësaron ma'sha onpotocosohuë'," itërin. Ya'ipi sontaros'a natantonënuquë inapita hua'ano'sa napotërin.

⁶Inapoaatona Tapi sontaronënpitaso', Apësaron sontaronënpitarë' niahuëcaiso marë' pa'pi. Niquënapachinara niahuëpi. Iprain tanan itopiquë niahuëpi.

⁷Niahuëhuachinara, Tapi sontaronënpitari Apësaron sontaronënpita canapi. Notohuaro' tiquipi. Cato shonca huaranca sontaro'sa pochin chiminpi. ⁸Ya'ipi ina tanan nani chachin niahuëpi. Napoapona huë', co Tapi sontaronënpitariáchin ina nápo tiquirinhuë'. Tanani na'con na'con napotërinso'.

⁹Ahuëtasoi Apësaronso', moranëncuë ya'mitëpinan pa'sarin. Pa'sapirinhuë', a'nanaya pa'pin sontaronënpita quënanin. Napohuachina, tahuërërahuaton ta'acaso marë' pashi ténin. Pashitopirinhuë', moranënso insina naraanaquë ya'conconin. Notohuaro' sè'paquënpita ya'huërintaquëchin na'huërapirinhuë', inaquë ainën a'tëncin. Moraso na'huërin ni'ton, inaso' inaquëranchin huënténárin.

¹⁰A'nari quënanahuaton, Coapo sha'huitapon pa'nin:

—Apësaron insina sè'paquë ainën quëran a'tënpinan huënténárin quënanahuë, itërin. ¹¹Napotohuachina:

—¡Nani quënanan ni'quëhuarë', tēpachina'itonhuë'! Paantarahuaton tēpaontahuatan, noya ancantato shoncatē coriqui prata quëran nininso', quëchitëncuëhuë'. Ina quëtahuatëncuë, chini chinícuë nanantaton camaitacaso marë', hua'an sintoron quëtochina'itëncuëhuë', itërin.

¹²—Huarancatē coriqui prata quëran nininso' quëtopirancuë tēranta', co tēpa'itohuë'. Nani quiyanta natanai copirno camairincuëso'. Apisai, Itai, inapitanta ina chachin camairin. Ama hui'nin ma'sha onpotamaso marëhuë' camairincuëma'. ¹³Tēparahuënta nicaipo', copirnosito nitaanta'itonhuë'. (Ina marëso', co po'oana quëran ma'sha nishápasohuë' niconin.) Tēparahuë naporini, inaso canta yatēpaanta'intoncuhüë'. Co quëma pa'poyaitoncuhüë', itërin.

¹⁴—Co nonsápatē tahuëri chiniacaso ya'huërinhuë', itërin Coapori.

Napotahuaton cara hua'narao'hua manin. Ina masahuaton Apësaron paaparin. Inaso', inaquëranchin huënténárin quënanconin. Quënanconahuaton cara hua'narao'huaquë chachin ninopinëntaquëchin tē'yanantaton, papitërin. ¹⁵Inapotohuachina Coapo catahuarinsopita shonca sontaro'sari tancapitataona tēpaihuarë' nitopi. ¹⁶Nani tēpahuachinara, Coaposo tronpita pihuina'pi pihuicaso' camairin. Ama huachi Apësaron sontaronënpita imatona ahuëcaiso marëhuë' napotërin. Camaihuachina, inaso pihuirin huachi. Inapoaton, Coapori ahuëtopiso acopitërin. ¹⁷Naporo' Apësaron nonën masahuatona', no'pa' nanin acoponantëquë tē'yatopi. Inapotahuatona', notohuaro' na'pirosaquë imotopi. Sontaronënpitaso co huachi imapachinarahuë', ya'huëpi'pa' ta'api.

¹⁸Inaso nanpipon, piyapinënpita camairin a'nara panca ra'pi ahuanicaiso'. Napotohuachina inapitaso', copirno motopiana itopiquë ahuanipi. Ahuanirahuatona', ina nininëncuë nohuitopi. Inaso', co huachi a'naya tēranta hui'nin quëmapi ya'huëtërinhuë' ya'huëretacaso ni'ton: “Iso na'pi ahuanirahuë quëran, yonquaponaco,” ta'ton naporin. Napoaton iso quírca ninshitasoco huarënta inachachin: “Apësaron na'pinën,” itapi.

¹⁹Ina quëran Satoco hui'nin Aimasëri Coapo itapon:

—Ta'arë'nachin pa'sahuato copirno sha'huitoco'in: “Siniro noya nicatëncuë inimiconënpita quëran nicha'ërinquë,” ito'in, itërin.

²⁰—Co quëma iporaso' copirno nanan quëpatacaso ya'huërinhuë'. A'na tahuëri mini quëmari nanan quëpataran. Iporaso' copirno hui'nin

chiminin ni'ton, co quëpataranhuë', itërin. ²¹Napotaponahuë', a'nara Itiopia sontaro camaiaton itapon:

—Quëmari pa'sahuaton ma'sona onporëhuaso' copirno sha'huitoonquë', itërin. Napotohuachina, inaso Coapo notënanquë mónsho tënin. Naporahuaton ta'arë'nachin pa'nin. ²²Napoaponahuë', Aimasëso naquë-ranchin Coapo itaantapon:

—Onpopionta canta', Itiopia quëmapi imasarahuë', itërin. Napotaantapirinhuë':

—¡Ama apia'hua napoquësuhuë'! Copirno hui'nin chimininso sha'huitohtuatan, co ina marë' manta canaranhuë', itaantarin Coapori.

²³—¡Ma'ta pini! Onpopionta pa'sarahuë', tënin Aimasë.

—¡Naporan ni'quëhuarë', paquë nipa-chin! itërin Coapori. Napotohuachina, inaso pa'nin. Motopianataquëchin ta'arahuatón, Itiopia quëmapi na'cotërin.

²⁴Napoasoi Tapiso', cato ya'coanaro'sa huáncana huënsëárin. Ina ya'coanaro'sa sataquëchin ninanoquë ya'conpi. A'paitona'pi sontaronta', ya'coanaro'sa pëirapipiso aipi nanpërahuaton, a'paitárin. Inaso', ira parti notëtahuaton ni'pirinhuë', a'nara quëmapi ta'arë'nachin huë'sarin ni'nin. ²⁵⁻²⁶Chiníquën nonaton, quënaninso' copirno sha'huitërin. Naporo' copirnosó', chiníquën nonaton tapon:

—Inaoráchin huë'sarin ni'quëhuarë', noya nanan quëshiarinpoa', tënin. Napoin quëran huë'sarinsoso', yacaritëriarin. Naporo' a'paitona'piso', naquëranchin notëantapirinhuë', a'na ya'huërë' ta'arian-tarin ni'nin. Ina ni'sahuaton, ya'coana a'paina'pi chiníquën sha'huitërin:

—¡A'na ya'huërë', ta'arë'nachin huëantararin! itërin.

—Inanta noya nanan quëshiarinpoa', tënin copirno. ²⁷Naquëranchin a'paina'pi sontaroso', copirno sha'huitaantarin:

—Ta'arin quëran nohuitërahuë'. Ya'nán huë'sarinsoso', Satoco hui'nin Aimasë tënahuë', tënin.

—Inaso', noya quëmapi. Co nisha nisha cancantërinhuë'. Noya nanan quëshiarinpoa ipora, tënin copirnonta'.

²⁸Aimasë canquirahuaton copirno notënanquë isonin. Noya nica-ton isonin quëran no'paquë huarë' monshomarin. Ina quëran nontaton itapon:

—¡Ma noyacha Sinioroso paya! Inaso' Yosë chinotëranso'. Ina nohuanton yaocoirinënquënsopita quiyari minsërai, itërin. ²⁹Napotohuachina copirnorí itapon:

—¿Apësaron po'? ¿Co manta onporinhuë'? itërin.

—Coaposo', quëma piyapinën. Huëca'huaso marë' ina camaiasonco chachin sontaro'sa panca noncarorapi. Noncarorapirinahuë', co caso nitotërahuë' ma'sona onpopiso', itërin Aimasëri.

³⁰Naporo' copirnorí camairin:

—Amasha ya'huincarahuatón inaquë huanitaquë', itërin. Napotohuachina, inaso ina inachachin ninin.

³¹Naporo' Itiopia quëmapinta canquiarin. Canquirahuaton itapon:

—Noya nanan quëshiaranquënsó' nitotëquë sinioro copirno. Ipora tahuëri Sinioro noya nica-tënquën catahuarinquën. Ya'ipi yaocoirinënquënsopita quëran nicha'ërinquën, itërin. ³²Napotohuachina, inanta copirnorí itapon:

—¿Apësaron po'? ¿Co manta onporinhuë'? itërin.

—Nani chiminin. Inimicotërinënquënsopita, yaocoirinënquënsopita, ma'sha yaonpotërinënquënsopita, inapita inapora'piapi naporini, noya niitonahuë', itërin. ³³Ina natanaton, copirnosó pa'pi sëtërin. Sëtaton ya'coana aipi patoana ya'huërinquë nanpëontarin. Inaquë hui'nin marë'

sètaton, na'nëmiatërin. Ayanapon pochin naporin:

“Apësaron, hui'nahuë ta'a.

Apësaron conpaa'hua ta'a.

Quëma ya'huërenamën chiminahuë naporini, noya niitohuë ta'a. Apësaron, hui'nahuë ta'a. Apësaron conpaa'hua ta'a,” ténin na'nëton.

19 ¹Tapi Copirno hui'nin marë' sètaton na'nërinso' natantatona', a'naquëni Coapo sha'huitapona pa'pi. ²Naporo tahuëri sontaro'saso', inimicoro'sa minsëatona capa cancantacaiso yonquiapirinahuë', Tapi naporinso marë' inahuanta sëtopi. ³Napoatona', tapainpichin Maanainquë huënantapi. Inimicoro'sari minsëaton nita'atopiso pochin, ta'tatona ninanoquë ya'coinpi. ⁴Napoasoi copirnosos', sètaton niimorayatërin. Naporin quëran chiniquën yaitárin: “Apësaron, hui'nahuë ta'a. Apësaron conpaa'hua ta'a,” tosárin.

⁵Napohuachina, Coaposo copirno pëinënquë pa'sahuaton itapon:

—Quëmaso' sinioro copirno piyapinënpita atapanan. Inimiconënpita ahuëatënënen tëpainënquënso nipirinhuë', inapitaso pa'poyarinën. Hui'nanpita, sa'anpita, cosonanënpita, inapitanta pa'poyapi. ⁶Co quë'yarinënquënsopitahuë' nosoroaton, nosororinënquënsopitaso' co quë'yanranhuë'. Inapoaton quiyaso' hua'an acorancoisopita co pa'tëraihuë pochin ni'nancoi. Apësaron nanpiárin naporini, ya'lipicoi chiminpiraihuënta', naporo tēhuëchinsos' noya ancanchitonhuë', tēnahuë. ⁷Iporaso nipirinhuë', pipiton sontaronënpita noya nontaton achinicancanquë'. Co'so' inapohuathanhuë', ya'ipi patarinën. Sinioronta ni'sárinco ni'ton, no'tëquën sha'huitaranquën. Ipora tashi co a'naya

tëranata catahuarinënquënso quëparitarinhuë'. Inapotohuachinën na'con na'con parisitaran. Hui'napitapon quëran huarë' ma'sha onpoaton parisitëran nipirinhuë', co inayätërahuë iporasos' nisaran, itërin. ⁸Napotohuachina copirnosos', ninano ya'coanaquë pa'sahuaton huënsëconin. Naporinso ya'ipiya quëran natantohuachinara, nontacaiso marë' paapapi.

Tapi Quirosarinquë paantarinsos'

Apësaronco' sontaronënpitaso tronpita pihuiipiso natanahuatona', ya'ipiya ya'huëpi'pa' ta'api. Nani ina sha'huitëranquëma'. ⁹Ina piquëran ya'ipi Israiro huëntonos'saquë pochin nonatona napopi: “Tapi copirno huiristinoros'sa quëran nicha'ërinpoa'. Inaso nipirinhuë', Apësaronco tē'huataton iso no'pa quëran ta'arin. ¹⁰Ina huachi copirnonënpoa nicacaso marë' acopirëhuahuë', nani chimimin. A'naróachin pa'ahua Tapi hua'anëntaantainpoaso marë' Quirosarinquë quëpanta'ahua’,” niitopi.

¹¹⁻¹²Ina pochin nonpiso', yacapatërinso ninanoquë Tapi nataantërin. Ina natantaton, corto hua'ano'sa', Satoco, Apiataro, inapita nanan a'patërin. Iso pochin ta'caso a'patërin: “Cota huënton ansiano'sa nontoonco'. Naporin Tapi: ‘Manóton pëinëhuëquë panantato, hua'anëntaanta'huaso catahuainaco. A'napita israiro'saso', nani yonquiapi Quirosarinquë quëpanantainacosos'. Canpoasos', ina huënton quëransáchin nicarihuarahué', co inapita pochin yonquiramahuë ni'ton, tapanamaso ya'huërin, ténin,’ itoco’,” itërin. ¹³Naporahuaton apin Amasa itopisonta sha'huitacaiso marë' nanan a'patërin: “Copirno naporin: ‘Quëmaso'

quëmopinëhuënquën. Napoaton ipora quëran huarë' ya'ipi sontaronëhuëpita quëmari camaiapon. Coapo ya'huërënamën napoaran. Co'so' inapotohuatënquënhuë', Yosë chiniquën ana'inchinco, ténin copirno,' itoco'," itërin.

¹⁴Napotaton copirnosol, Cota huënton quëmapi'sa catahuacaiso marë' anohuantërin. Napohuachinara, napopináchin yonquiataona', Tapi nanan a'patopi: "Sontaro hua'ano'sarë chachin Quirosarinquë huënantaton, hua'anëntaantacoi," itoonpi.

¹⁵Napotohuachinara, copirnosol piyapinënpitarë chachin huënantatona', Cortaniquë canquiipi. Cota huënton quëmapi'saso', nacapiatona nontacaiso marë' Quiricarouë pa'mapi. Naporahuaton Cortanii' pëntontohuachinara catahuatacaiso marë' pa'mapi. ¹⁶Simii Paorinquë ya'huërintonta', manorahuaton Copirno nacapicaso marë' pa'marin. Mincamin huënton quëmapi niponahuë', Cota huënton quëmapi'sarë chachin pa'marin. ¹⁷Simiiso' huaranca quëmapi'sari ca'tanin. Inapitaso' Mincamin huënton quëmapi'sa'. Inapitarë chachin Saonoco' piyapinën Sipanta', shonca a'natëräpo hui'ninpitare' o'marin. Cato shonca piyapinënpitanta quëmarin. Ya'ipi inapitaso', co'huara Tapi Cortaniquë canquimayätërasohuë', camapi. ¹⁸Pëntoinantaquëchín pëntonatona', aquëtëran Tapi ninapi. Sa'inpita, hui'ninpita, inapitarë chachin huë'pachina catahuacaiso marë' napopi. Canquihua-chinara, copirnoril noya ni'caso marë' pëntoinanquë catahuamiatopi. Inaora chachin yapëntonahuaso', Simiiri noya nicaton, no'paquë huarë' monshorin quëran mosharin. ¹⁹Ina quëran itapon:

—Caso piyapinëncol nipirahuë', i'hua Quirosarin quëran pipisënquën no'huiranquën. Napoaponahuë' ina

naniantaton, ama ana'intocoso'huë'. Naporahuaton ama huachi ina yonquiquësohuë'. ²⁰Tëhuëenchachin tëhuëato na'inpilro ninahuë. Inapopirahuë', quiyat'on nacapiaponquën o'marai. Cota huënton quëmapi'sarë'coi naporai. A'napita Israiro huënton quëmapi'saso', co nacapiaponën huë'shamätërapihuë', itërin. ²¹Naporo' Apisaiso', tapon:

—Quëmaso' sinioro copirno Sinioro chachin huayoninquën. Ina nipiranhuë', Simii no'huitënnquën na'inpilro ninin. ¡Chiminacaso ya'huërin tënahuë caso'! ténin. ²²Apisai napopirinhue', Tapiso' Coaponta itapon:

—Canpitaso Sirohuia hua'huinpitanquëma'. Catonquëma chachin yai'huë-rëtatoma naporama'. Caso nipirinhue', co ina pochin yonquirahuë'. Ca mini Israiro copirnocoso'. ¡Napoaton canpitaso', co nisha camaitamaso ya'huërinhuë'! Co nohuantërahuë' ipora tahuëri a'na Israiro quëmapi tëranta chiminacaso', itërin. ²³Ina quëran Simii tahuëretahuaton itapon: "Yoscoarë' co carinquën atëpataranquënhuë'," itërin.

²⁴Saonoco' shiin Mihui-posi itopisonta copirno ninapon pa'marin. Apia nipi-rinhue', catahuapi ni'ton, Quirosarin quëran pa'maton Cortanii' aquëtëran copirno ninarin. Tapi Quirosarin quëran pipirin quëran huarë' sëtatón co manta nitaparinhuë'. Co nantën tëranta pa'morinhue'. Co shinoratëonta', yaquirinhue'. Co a'morinso tëranta pë'sarinhuë'. Naporin. ²⁵Copirno nontacaso marë' ya'caritohuachina, inariso quënanahuaton itapon:

—¿Onpoatonta col imarancohuë'? itërin.

²⁶—Piyapinëhuë Sipa itërahuëso' nonpintërinco sinioro copirno. Apiaco ni'to, ima'huanquënso marë' mora tapatiincoso' ina camaipirahuë'. Inaso col natërincohuë'. ²⁷Naporahuaton, quëmaquë

nonpinapirincó: “Iporacha tēhuēnchinsó' tata mashoco Saono pochín isairio'sa copirnonēna nica'huaso marē' acoaponaco, tēnin” ta'ton nonpinapirincó. Nonpinapirincóhuē', co tē'huatērahuē'. Quēmaso' Yosē anquēninēn pochinquēn ni'ton, nitotaran insosona no'tēquēn noninsó'. Ina nitotaton ma'sona onpo-taancoiso', yonquiaran. ²⁸Ya'ipi Saonoco' quēmopinēnpitacoi tiquirancointa naporini, no'tēquēn niitonhuē'. Napopirinhué', nosoroatonco quēmarē'co chachin coshata'huaso quētēranco. Napoaton: ¡Co huachi nanitērahuē' aquētē huarē' natana'huanquēnsó'! itērin Mihui-posiri.

²⁹—Nani natananquēn. Co huachi aquētē nonacaso ya'huērinhuē'. Nani Sipa ya'ipi Saonoco' no'panēn quētērahuē. Quētopirahuē', iporasó' camaitaantapo quēmarē nipatomatacasó', itērin copirnorí.

³⁰—Ya'ipi inari macha'in. Co ina na'con na'con yonquirahuē'. Noya huēnantaton, hua'anēntaantarancoi ni'ton, ina marē' tēhuēnchinsó' noya noya cancantērahuē, itērin Mihui-posiri.

³¹Carataquē ya'huērinso Parsirai itopisonta', Noquirin ninano quēran copirno chí'yaimarin. Cortanii' apēntontacaso marē' chí'yaimarin. Naporahuaton inaquē nontaton panantacaso marē' naporin. ³²Tapi imarinsopitarē chachin Maanainquē ya'huasoí', inari catahuarin. Nani mashoya, posa shonca pi'ipitaponahuē', ya'ipiya capacaiso inari quētērin. Pa'pi ma'huan ni'ton, ina nápo nipirinhué', ananitērin. ³³Panantacaso marē' nontahuachina, copirnorí itapon:

—Huēquē Quirosarinquē pa'a. Inaquē carinquēn ni'saranquēn huachi, itērin.

³⁴Inariso napoaponahuē', itapon:

—Caso co huachi hua'qui tahuēri nicapohué'. Napoaton ¿Ma'marēta inatohua imaconta'inquēn? ³⁵Nani posa shonca

pi'ipitērahuē. Ca'patora, o'opatora co huachi yátērahuē'. Cantapisonta', co huachi ina inahuē natanahuē'. Imapa-tēnquēn sacai nisaran. Napoaton co nohuantērahuē' ima'huanquēnsó'.

³⁶Cortanii' pēntontacamaso marēichín ca'tanaranquēn. Inaíchín ni'quēhuarē', co aquētē huarē' acanaancoso ya'huērinhuē'. ³⁷Iso tēhuēnchinsó' natainquēn. Ya'huērahuē ninanoquē pananta'huaso quētoco. Inaquē chiminpató, quēmopinēnhuēpita pa'pichinaco. Shimashonēhuēpita po'mopiquē canta', po'moinaco. Hui'nahuē Quiman itērahuēso' tēhuēnchinsó' ya'huēarin. Inanta', carinquēn natēranquēnsó pochín natēarinquēn. Ina tēhuēnchinsó' imainquēn. Imapachinquēn nosoroaton catahuahuatan, noya nisarin topirahuē, itērin.

³⁸—Noyapa'. Quēpaarahuē. Ma'sona onpota'huaso' sha'huitohuatanco, ina chachin nitarahuē. Quēmanta ma'sona natanpatanco, quēchinquēn, itērin copirnorí.

³⁹Ya'ipiya quēran Cortanii' pēntontopi huachi. Copirnonta pēntonpachina, Parsirairi noya pacacaso marē' apinorin. Napotahuaton ya'huērin'pa' panantarin.

⁴⁰Copirnonta', Quimanē chachin Quiricaróquē pa'nin. Cota huēnton sontaro'sari imapi. Patoma pochín a'napita Isairio sontaro'santa o'mapiso', Tapi imapi.

⁴¹Co hua'quiya quēranhuē' Isairio sontaro'saso' copirno paaparahuatona itapona':

—Cota huēnton sontaro'saráchin hua'anēntatē pochín nitarinēn. Inapota-huatēnēn quēmopinēnpita, sontaronēnpita, inapita Cortanii' ichipēnton-tērinēn. ¿Onpoatonta napopí? itopí.

⁴²Napotohuachinara, Cota huēnton sontaro'sari itapona':

—Copirnosó' quēmopinēnhuēi chachín ni'ton, napotarái. Napoaponahuē', ama

ina marë' no'huitocosohuë'. ¡Co copirno cosharo ca'paraihuë'! Co ma'shanën tëranta matatoi napotaraihuë', itopi. ⁴³Napotohuachinara, inahuaso taan-tapona':

—Canpitaso a'na huëntoínchinquëma'. Quiyaso nipirinhüë', shonca huëntoncoi ni'toi, copirno ca'tana'huaiso ya'huërin anta'. Na'con na'concoi nichinapon chachin ama nocancosoihuë'. ¡Quiyari'ton copirno Quirosarinquë huënantacaso', yonquirai! itopi. Nina-potatona', nino'huipi. Cota huënton sontaro'saso napoaponahuë', na'con na'con no'huitopi.

Yosë chinotaton Tapi naporinso'

22 ¹⁻²Siniorori Tapi nicha'ërin. Copirno Saonocori inimicotaton yatëpapirinhüë', nicha'ërin. A'napitarinta inimicotatona yatëpapirinahuë', nicha'ërin. Ina yonquiaton iso pochin cantarín:

“Quëmasáchin Sinioro pa'poyaranco.

Na'pianaquë na'pirahuëso pochin ya'copiranco.

Quëmasáchin yánicha'ëranco.

³Quëmaso Yosënuquën. Quëmasáchin imaranquën.

Panca na'piana noyá ya'copiranco.

Iscotonta', noya pa'poyaranco.

Inapochachin quëmanta noya pa'poyaranco.

Chiníquën nanantaton nicha'ëranco.

Ina inápa natëtëquë noya na'pirë', inapochachin quëmanta noya ya'copiranco.

Inimicoro'sa quëran nicha'ëranco.

No'huitërayaro'sa yatëpapirina-cohuë', nicha'ëranco.

⁴Inimicoro'sa yaahuëhuachin-cora, nontëranquën.

Ina natanaton, inapita quëran nicha'ëranco.

Napoaton chinota'huanquënso ya'huërin.

⁵Inimicoro'sa imapachinacora: 'Masarinaco mini.

Marë co'sacairi imotërinso pochin tëpaponaco,' topirahuë.

Huëhuëpiro pama pochin inimicoro'saso ni'ton, inapita nicato pa'pi të'huatërahuë.

⁶Ohuaca' caporinquë a'sonpatëra, co ta'arinhuë'.

Ina pochachin canta', nani chimirin a'soninco topirahuë.

Pëcotanquë ma'sha mapatëra, tëparë'.

Ina pochachin canta', macatonaco tëpaponaco topirahuë.

⁷Napoaton co napion ancantato Sinioro përranquën.

‘¡Catahuaco!’ ta'to nontëranquën. Napotohuatënuquëra, ya'huëran quëran natananco.

Chiníquën nontohuatënuquëra, natananco huachi.

⁸Naporo' quëma nohuanton, chiníquën ocohua pa'nin.

Motopiro'santa nacon naconchararin.

Quëma Sinioro no'huitëran ni'ton, naporin.

Inimiconëhuëpita no'huiton naporan.

⁹Pa'pi no'huitëran ni'ton, nitëquën quëran conai pipirinsó pochin ya'noran.

Nanamën quëran panca pën pipirinsó pochin ya'noran.

- ¡Inaran chachin pënyaro'sa
opororanso pochin ya'noran!
- 10 Pi'iro'të pa'shintëranso'
pa'shirëso pochin nitaton,
o'maran.
O'mahuatana, panca chitoro
nininquë o'maran.
¡Yara yaráchin nininquë
o'maran!
- 11 Cahuarioquë ya'mitëreso
pochin a'na quiropinoquë
ya'mitëran.
Yanponatë pa'nëso pochin
a'naroáchin huëcapairinco.
Panca ihuanta', anpiantëhuan
pochin ninin.
Ina aipi pa'nëso pochin
o'maranso' ya'norin.
- 12 Pa'pi tëlhuatoro ya'nocaso marë'
yaráton chitoro ya'copirin-
quën.
O'nán ya'huërinquë chitoro
napotërinquën.
- 13 Quëma nisaranquë o'cori
huënaratërinso pochin huë-
naratarin.
Pënyaro'santa o'nán pochin
a'paimaran.
- 14 Chini chiníquën nanantona'pi
Sinioronquën nipiranhuë',
ano'huitërinën.
No'huitaton huira pochin:
'Sharí,' ténan.
- 15 Pë'chinnanquë shinërë tël'yatë-
rëso pochin, o'corinënpita
a'paimaran.
Inimiconëhuëpita inaquë ohua-
nëso pochin ayanquëëran.
- 16 Inimiconëhuëpita no'huiton
iquianantëran.
Inapita no'huiton pihui
pihuieran.
Naporó' marë anpo nipirinhuë',
no'pa' ya'no ya'noarin.
- Isoro'pa' achinipisopitanta',
ya'no ya'noarin.
- 17 Panca marëquë pa'itëreso
pochin inimicoro'sa nitëri-
naco.
Quëmaso' imiranën ihuëtatë
pochin nitëranco.
Napotohuatancora, inaquë
matatë pochin nicato
cha'ërahuë.
- 18 Inimiconëhuëpitaso', chini
chiníquën nanantopi.
Chiníquëno'sa ni'tona no'huipi-
rinacohuë', inapita quëran
nicha'ëranco.
- 19 Ma'sha onpoasoco chachin
pashita'parinaco.
Quëmaso' Sinioro napoapona-
huë', catahuaranco.
- 20 Inimicoro'sa quëran nicha'ë-
ranco ni'ton, co tëparinaco-
huë'.
Nosororanco ni'ton, nicha'ë-
ranco.
- 21 Noya ninahuëso marë' noya
catahuaranco.
Co maquë tëranta na'inpiro
ninahuë' ni'ton, nóya acana-
ranco.
- 22 Quëma camaitëransopita no'të-
quën natërahuë.
Pënëntëransopita no'tëquëná-
chin natërahuë.
- 23 Ya'ipi camaitëransopita natë-
rahuë.
Pënëntëransopitanta ya'ipi natë-
rahuë.
- 24 Noyasáchin nicato imaranquën.
Co noyahuë' nipatëra, tëhuërë'.
Co caso pi'pian tëranta inapo-
rahuë.
- 25 Quëma nohuantëransoráchin
ninahuë'.
Napoaton Sinioro acanaranco.

- ²⁶ No'tëquénáchin natëhuachinën,
quëmarinta no'tëquénáchin
catahuanan.
Noyasáchin nicatona imapa-
chinën, noya nicaton cata-
huanan.
- ²⁷ No'tëquën nontohuachinën quë-
marinta no'tëquën nontaran.
Yanonpintohuachinënso', quëmariso'
na'con na'con nitotaton monaaran.
- ²⁸ Co manta nanitopisopitahuë',
nicha'ëran.
'Cashacha', topisopitaso nipirin-
huë', atapanaran.
- ²⁹ Quëmaso' a'pintatë pochin nita-
tonco noyasha acancantë-
ranco.
Tashinanquë pa'nëso pochin
ma'sha onpotatonaco yatë-
parinaco.
Quëmaso nipirinhüë', a'pintatë
pochin nitëranco.
Napotohuatancora, co inimico-
ro'sa ma'sha onpotarinaco-
huë'.
- ³⁰ Quëma catahuananco ni'ton,
inimicoro'sa ahuërahuë.
Pairahuan ninanoro'saquë
ya'huëpirinahuë', ya'contato
minsërahuë.
- ³¹ Quëmaso Siniro ninansopita,
noyasáchin ninin. Co manta
tëhuëranhuë'.
Catahuancoiso sha'huitërancoi-
sopitaso', natëpiro ninin.
Sontaro'sa iscotonëni pa'poyarin.
Inapochachin quëmanta natëri-
nënquënsopita pa'poyaquë'.
- ³² ¡Quëmasáchin Siniro Yosën-
quën!
¡Co a'na ya'huërinhuë' pa'po-
yaincoiso'!
- ³³ Quëma catahuananco ni'ton,
chiniquën ahuëtërahuë.

- Quëma catahuananco ni'ton,
noyasáchin nisarahuë.
- ³⁴ Quëma catahuananco ni'ton, yo
pochin ta'arahuë.
Huëhuëpiro motopiro'sa ninin-
quënta mïso pa'nahuë.
Inaporahuë ni'ton, co inimico-
ro'sa icantërinacohüë'.
- ³⁵ Quëma a'chintëranco ahuëta'-
huaso'.
Achiniranco ni'ton, sha'pi
hua'na pë'chinano'saquë
inantërahuë.
- ³⁶ Inimicoro'sa quëran pa'poyara-
huatonco, nicha'ëranco.
Nosoroatonco catahuananco
noya noya ya'huërahuë.
- ³⁷ Inimicoro'sa imapachinacora co
sacai quëranhuë' ta'ananpi-
rahuë.
Inapohuatora, co to'coitona-
huanhuë' ta'arahuë.
- ³⁸ Inimicoro'sa nita'atohuatora,
imato tiquirahuë.
Ya'ipi tiquia'huarë' huënanta-
rahuë.
- ³⁹ ¡Ya'ipi tiquiato, pa'sa pa'satë-
rahuë!
Notatohuachinara, inaquëran-
chin ta'huantopi.
- ⁴⁰ Quëma achiniranco ni'ton,
inimicoro'sa ahuërahuë.
Co natantochináchinhuë'
cancantopisopitanta mosha-
rinaco.
- ⁴¹ Quëma nohuanton inimicoro'sa
ta'ananpirinaco. Ta'apiri-
nahuë imarahuë.
Inapotato, no'huirinacosopita
tiquirahuë.
- ⁴² Canarahuatora, catahuacaiso
marë': 'Yai' topi.
Napopirinhüë', co incari cata-
huaninhüë'.

- Quémápita Sinioro përápirinë-
huë', co a'paniranhue'.
- 43 Amocan pa'sarëso pochin inimi-
coro'sa canarahue'.
Cachiquë chipiro' i'natërëso
pochin inimicoro'sa nitë-
rahuë.
- 44 Piyapinëhuëpita chachionta
chinitopirinacohue', nicha'ë-
ranco.
Nisha nisha naciono'sa hua'a-
nëntërahuë quëran co ocoi-
rancohuë'.
Co nohuitërahuësopitanta',
natërinaco.
- 45 Nisharo'sa niponaraihuë', natëi-
nacoso nohuantopi.
Ma'sona camaihuatora a'naró-
chin natërinaco.
- 46 Nisha piyapiro'santa të'huatato-
naco co huachi chinitërina-
cohuë'.
Të'huanënaquë, ropatërë'na
na'pipi quëran pipipi.
- 47 ¡Sinioro quëmaso ya'huëmiatë-
quë'!
¡Ma noyacha quëmaso' pa'poya-
rancoi paya!
Quëmaso' nicha'ëranco, pa'po-
yaranco, napotëranco.
Napotëranco ni'ton, sha'hui-
huato naní quëran pa'yachi-
nën.
- 48 Quëmaso Yosënuquën ni'ton,
inimiconëhuëpita i'huërë-
tëran.
Quëma chachin nisha nisha
naciono'sa camaica'huaso
marë' acoranco.
- 49 Inimiconëhuëpita quëran
nicha'ëranco.
A'naquën co natëtatonahue'
yaocoirinaco. Inapita
quëraonta nicha'ëranco.

Sinioro: No'huitërayaro'sa
yatëpapirinacohue', quëma
nicha'ëranco.

- 50 Nisha nisha naciono'saquë
chinotaranquën.
Quëma yonquiatënquën canta-
rahuë.
- 51 Quëma catahuaranco ni'ton, na'aro
inimicoro'sa minsërahuë.
Huayonatonco copirno
nica'huaso marë' acoranco.
Nosoroatonco yácatahuaranco.
Cá quëran pipipisopitanta
inapotápon," tënin Tapi Yosë
cantanën cantaton.

Tiquinamën canta Tapi ocoirinsó'

- 23** ¹ Isoíchin huachi Tapi
ocoiaton, cantarín:
"Caso Quisi hui'ninco: Tapi
itërinaco.
Napoyaconpirahuë', Yosë noya
noya acorinco.
Yosë chachin huayoninco
copirno ya'conahuë.
Inaso', tata masho Cacopoco-
rinta', chinotërin.
Ca mini yashi yashin cantana'pi
Israiroco.
Iso pochin acoarahuë natanco':
² Sinioro ispiritonën cá quëran
nontarinquëma'.
Noninso chachin apira sha'hui-
taranquëma'.
³ Israiro'sanpoa chinotërëhuaso',
nontërinco.
Yápa'poyarinpoaso naporin:
'Insosona copirno ya'conpachin,
noyasáchin nica-ton camaitapon.
Ca të'huatatonco natëincoso
ya'huërin.
⁴ Ina pochin nipachin, tahuëri-
riarinsó pochin piyapi'sa
catahuapon.

Noyahuanquë pi'i a'pininso
 pochin catahuatapon.
 O'nan më'tahuachina, panpa-
 toro noya paporin.
 Ina pochin noya copirnosó cata-
 huatapon,' ténin.
⁵ Napaoton cá quëran pipipisopi-
 taso', Yosëri catahuarápon.
 Nani ina marë' inarë'co anoya-
 tomiatërahuë.
 Inaora chachin nanan yocaton
 co nonpintarincohuë'.
 Ina nohuanton ya'ipi inimico-
 ro'sa minsërahuë.
 Ya'ipi nohuantërahuëso' natan-
 patëra, acotërinco.

Ina chachin a'na tahuërinta
 nitáponco.
⁶⁻⁷ Co noyahuë' nipsisopitaso nipi-
 rinhuë', Yosëri ata'huan-
 tapon.
 Inapitaso' a'tën shihuarin co
 quë'yarësohuë pochin nica-
 pona'.
 Inaso' yainquihuatëra, co
 topinan paaparëhuë'.
 Sahuënirë'quënpo chachin
 paaparë'. Pi'quirahuatë sona-
 mënquë imorë'.
 Yanipachina a'pëhuatëra, noyá
 huëyarín huachi," ténin Tapi
 cantaton.